Ο Μπέρνι Σάντερς και η "Λαϊκή Δημοκρατία του Βερμόντ"

Το παρακάτω άρθρο δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα "The New Republican" τον Ιούνιο του 2019. Αποτελεί ένα ιστορικό της πολιτικής πορείας του Μπέρνι Σάντερς, από την εποχή του κινήματος ενάντια στον πόλεμο του Βιετνάμ έως και την είσοδό του στην Γερουσία. Κατά την διάρκεια αυτής της πορείας, ο Σάντερς θα συμπορευθεί και με τον Μάρρεϋ Μπούκτσιν, συμπόρευση η οποία δεν άντεξε παρά λίγα χρόνια. Η θητεία του Σάντερς σαν δήμαρχος του Μπέρλνγκτον αλλά και η σύγκρουσή του με τον Μάρεϋ Μπούκτσιν είναι γεγονότα υπό το πρίσμα των οποίων μπορούμε να ερμηνεύσουμε τις αφετηρίες του Σοσιαλισμού όπως τον εκφράζει ο Σάντερς, αλλά και να εντοπίσουμε τα όρια που η εμπλοκή με την κρατική διαχείριση χαράσσουν.

Μετάφραση του Βασίλη Γεωργάκη

Ήταν σε ένα καφέ του Μπέρλινγκτον, γνωστό στέκι του «εναλλακτικού» κόσμου – καθώς επίσης και σημείο παρακολούθησης νέων δραστηριοτήτων της Αριστεράς από το FBI – όπου ο Μπέρνι Σάντερς είπε για πρώτη φορά στον Γκρεγκ Γκούμα, εκδότη της ριζοσπαστικής εφημερίδας Vermont Vangurad Press, πως σκόπευε να κατέβει υποψήφιος δήμαρχος.

Ο Γκούμα ήδη προετοίμαζε την δική του υποψηφιότητα για την δημαρχία εν όψει των επερχόμενων εκλογών του 1981 σαν μέλος του Κόμματος των Πολιτών (Citizens Party), ενός νεοϊδρυθέντος αριστερού σχηματισμού μεταρρυθμιστών υποψήφιων και ακτιβιστών που είχαν ήδη κατεβάσει δικό τους υποψήφιο για την μοναδική έδρα του Βερμόντ στο Κογκρέσο στις εκλογές του 1980, αποσπώντας το 25% των ψήφων στο Μπέρλινγκτον. Αλλά ο Σάντερς τον έπεισε να αλλάξει γνώμη. «*Πιστεύω πως θα ήμουν καλός υποψήφιος*», είπε ο Σάντερς. Ήταν φανερό, μου είπε ο Γκούμα, «*ότι ήταν καλύτερος πολιτικός και δεν επρόκειτο να αποσυρθεί. Αποφάσισα να αφήσω τον πολιτικό να γίνει πολιτικός*».

Ο Σάντερς τελικά επικράτησε για δέκα ψήφους, κερδίζοντας πανεθνικά την προσοχή, σαν ένας αυτοπροσδιοριζόμενος ως σοσιαλιστής που θριάμβευσε την ίδια χρονιά με αυτή που ο Ρόναλντ Ρήγκαν κέρδισε το προεδρικό χρίσμα. Τώρα φυσικά, ο Σάντερς είναι ο πιο διάσημος σοσιαλιστής στην χώρα, με τις δημοσκοπήσεις να τον εμφανίζουν στην δεύτερη θέση για το χρίσμα του Δημοκρατικού υποψήφιου Προέδρου. Και η δική του εκδοχή του σοσιαλισμού έχει αποδειχθεί πολύ πιο επιδραστική από όσο ο Γκούμα ή οποιοσδήποτε αριστερός από το Μπέρλινγκτον θα μπορούσε να φανταστεί.

Η ιδεολογία του Σάντερς είναι αποτέλεσμα των διαφόρων γεγονότων της μακράς του καριέρας, στα οποία ανάγεται η απροσδόκητη πορεία του από την ριζοσπαστική Αριστερά της Νέας Αγγλίας έως την Γερουσία των ΗΠΑ. Αλλά τα μοτίβα που καθόρισαν – και περιόρισαν – τις πολιτικές του ήταν εξαρχής φανερά τόσο από την πορεία του στο LUP (Liberty Union Party) κατά την δεκαετία του 1970 όσο και από την θητεία του σαν δήμαρχος του Μπέρλινγκτον κατά την δεκαετία του 1980. Η τοποθέτηση στο επίκεντρο ζητημάτων «Ψωμιού και Βουτύρου», οι συγκρούσεις με αριστεριστές ακτιβιστές και η στρατηγική ευθυγράμμισης με τους Δημοκρατικούς συναρθρώθηκαν μέσα σε αυτά τα καθοριστικά χρόνια – **μαζί με τα εντατικά μαθήματα πάνω στους συμβιβασμούς που απαιτούν οι εκλογές και η διαχείριση της εξουσίας.**

Εν μέσω όλων αυτών των προκλήσεων, κάθε άλλο παρά βέβαιο ήταν πως ο Σάντερς θα επικρατούσε. Πίσω στο Μπέρλινγκτον του 1981, το όραμα του Σάντερς ήταν απλώς ένα από τα πολλά ριζοσπαστικά αφηγήματα που κυκλοφορούσαν. Οι εντάσεις με τους συνοδοιπόρους του μπορεί να θυμίζουν μία ακόμη κλασσική ρήξη σαν αυτές τις κωμικές εσωτερικές διασπάσεις που αποτελούν εμμονικά σταθερή αξία της αφελούς Αριστεράς. Με μία προσεκτικότερη εξέταση ωστόσο, αυτές δείχνουν πως ο Σάντερς κατάφερε να μετακινηθεί πέρα από την ασυμβίβαστη, δογματική Αριστερά και να ασπαστεί αυτό που θα μπορούσαμε να αποκαλέσουμε αριστερή πτέρυγα του «*εφικτού*» στην αμερικάνικη πολιτική – μία ζωντανή ιδεολογία που δημιούργησε, συχνά μόνος του, κατά την διάρκεια των 36

χρόνων του σε αιρετά αξιώματα.

Το Βερμόντ είναι «*η μοναδική Πολιτεία των ΗΠΑ όπου η λέξη Σοσιαλισμός δεν προκαλεί κατευθείαν αρνητικούς συνειρμούς*», ισχυρίστηκε ο Σάντερς σε μία συνέντευξη το 1986. «*Νομίζω πως αυτό συνέβη κυρίως επειδή είμαστε ζωντανοί εδώ και επτά χρόνια και έχουμε επιτύχει κάποια πράγματα*». **Ο Σάντερς πράγματι έχει κρατήσει τον σοσιαλισμό ζωντανό σαν ρεαλιστική πολιτική πρόταση.** Το ερώτημα για τον αναπτυσσόμενο αμερικάνικο αριστερό κίνημα είναι εάν αυτή η εκδοχή του δημοκρατικού σοσιαλισμού που ο Μπέρνι Σάντερς διαμόρφωσε πρώτος στο Βερμόντ, μπορεί να επιβιώσει και χωρίς τον Μπέρνι Σάντερς.

Το Κόμμα των Πολιτών, ήταν μία από τις αριστερές ομαδοποιήσεις που σταδιακά στελεχωνόταν από πρώην μέλη του παλιού κόμματους του Σάντερς, του LUP, στο οποίο είχε ενταχθεί το 1971, αφότου μετακόμισε στην Πολιτεία το 1968. Το Βερμόντ, παρά το γεγονός πως αποτελούσε προπύργιο των Ρεπουμπλικάνων, περνούσε μία δημογραφική και πολιτισμική μεταβολή κατά τις δεκαετίες του 1960 και 1970, η οποία έδινε χώρο σε πιο ριζοσπαστικά πολιτικά κινήματα στο απόγειο των διαδηλώσεων κατά του πολέμου του Βιετνάμ.

Ό,τι θεωρούνταν ριζοσπαστικό τότε, μπορεί κατά κάποιο τρόπο, να φαίνεται πολύ οικείο στους φιλελεύθερους των αστικών κέντρων και τους κατοίκους της Νέας Υόρκης. «*Μία κοινότητα υποκουλτούρας έχει αναδυθεί στο Βερμόντ, αποτελούμενη από πρώην κατοίκους πόλεων που επέλεξαν μία ζωή στην ύπαιθρο, απασχολούμενοι με τους κήπους τους, το κόψιμο ξύλων, το ζύμωμα, το πλέξιμο, την γιόγκα και την αστρολογία, που καπνίζουν χόρτο και τρώνε βιολογικά τρόφιμα*», έγραψε το 1975 σε μία εργασία ο Μάικλ Παρέντι, μέλος του LUP και ακαδημαϊκός που απορρίφθηκε για μόνιμη θέση στο Πανεπιστήμιο του Βερμόντ, εξαιτίας της ριζοσπαστικής του πολιτικής τοποθέτησης.

Αλλά το LUP ήταν, στον πυρήνα του, μία Αριστερή, αντι-πολεμική, ανατρεπτική ομαδοποίηση. Ήταν ικανό, όπως έγραψε ο Παρέντι, να κερδίσει την υποστήριξη «*χαμηλόμισθων ανθρώπων της*

εργατικής τάξης» και η υποστήριξη αυτή μεταφράζονταν «*σε ένα ποσοστό της τάξης του 25%*» στις φτωχογειτονιές του Μπέρλινγκτον. Το 1974, στο απόγειο της επιρροής του κόμματος, κατέβασε 43 υποψήφιους σε τοπικό και πανεθνικό επίπεδο, παίρνοντας ποσοστά ανάμεσα στο 5 και το 7%. Κατάφερε μάλιστα να αποσπάσει και ορισμένους ντόπιους συνδικαλιστές από την παραδοσιακή τους συμπόρευση με το Κόμμα των Δημοκρατικών, και κατάφερε μάλιστα να πείσει έναν συνδικαλιστή, κατά την επιθυμία του Σάντερς, να κατέβει υποψήφιος για την θέση του Αντικυβερνήτη.[1]

Οι εκλογές του 1974, δήλωσε ο Σάντερς στην Boston Globe, «*έδειξαν πως η πλειοψηφία των ψήφων μας ήρθαν από τον εργαζόμενο κόσμο.. Μας δίνουν κάποια νομιμοποίηση και δείχνουν πως δεν είμαστε απλά ένα "χίπικο" κόμμα*». Ο Σάντερς ήδη αντιλαμβανόταν πως παρά την φήμη του LUP ως ριζοσπαστικού (φήμη που ακολουθούσε και τον ίδιο: στις ίδιες εκλογές είχε προτείνει την κατάργηση της CIA) οι αποκαλούμενοι χίπιδες δεν θα βρίσκονταν ποτέ στο κέντρο του δικού του συνασπισμού. Αντιθέτως, η θέση αυτή ήταν φυλαγμένη για τον «*κόσμο της εργασίας*».

Μετά από μία αποτυχημένη καμπάνια για το αξίωμα του Κυβερνήτη δύο χρόνια μετά, ο Σάντερς εγκατέλειψε το κόμμα, θρηνολογώντας για την αναποτελεσματικότητά του. «*Είχε εκνευριστεί, καθώς το κόμμα δεν αναπτύσσονταν, ενώ υπήρχαν άνθρωποι εντός αυτού που δεν είχαν αίσθηση της πολιτικής πρακτικής*», δηλώνει ο Τέρι Μπουρίσιους, τοπικός πολιτικός ακτιβιστής που θα υπηρετούσε στο σώμα που ήταν γνωστό τότε σαν Συμβούλιο των Γηραιών [εφ' εξής Δημοτικό Συμβούλιο] του Μπέρλνγκτον, την εποχή που ο Σάντερς ήταν δήμαρχος.[2] Αναφερόταν σε ακτιβιστές όπως ο Πήτερ Νταιαμοντστόουν, συνιδρυτή του κόμματος που προωθούσε την απόδοση δικαιώματος ψήφου στα παιδιά ανάμεσα σε άλλες ουτοπικές σταυροφορίες. «*Ο Μπέρνι έλεγε 'Βάλτε προτεραιότητες'*», καταλήγει ο Μπουρίσιους.

Ήταν η τελευταία φορά που ο Σάντερς θα ήταν μέλος κάποιου κόμματος.

> *«Η στάση του Σάντερς ήταν πάντα πως δεν ήθελε αυτόκλητους, μεσοαστούς, απόφοιτους κολλεγίων που είχαν ελεύθερο χρόνο για να γράφουν άρθρα και να πηγαίνουν σε συναντήσεις, να του υποδεικνύουν ποια είναι η σωστή τακτική στο τάδε ή το δείνα θέμα», συνεχίζει ο Μπουρίσιους, «Αν δεν είναι άτομα της εργατικής τάξης και δεν έχουν μία χαμαλοδουλειά 9-5 για να καταλαβαίνουν πως είναι αυτό», δεν τον ενδιαφέρουν. «Δεν χρησιμοποιούσε τον όρο 'ακτιβιστής' ακριβώς με υποτιμητικό τρόπο, αλλά σχεδόν», προσθέτει ο Μπουρίσιους.*

Την επόμενη χρονιά, ο Νταιαμοντστόουν είπε σε μία συνέντευξη πως τώρα που ο Σάντερς και άλλα δημοφιλή στελέχη εγκατέλειψαν το κόμμα, το LUP δεν μπορεί «*να αντιμετωπίζεται πια σαν Fan Club*». Τώρα, υποστήριζε, «*είμαστε ένα πραγματικό πολιτικό κόμμα*». Ο ίδιος συνέχισε να θέτει υποψηφιότητα για αξιώματα στο Βερμόντ, αδυνατώντας να συγκεντρώσει ποσοστά άνω του 8% σε πολιτειακό επίπεδο ενώ έχασε κάμποσες φορές από τον Σάντερς σε εκλογές για το Κογκρέσο κατά την περίοδο 1990 – 2012.

Δεν ήταν ο Σάντερς αυτός που πρώτος συνειδητοποίησε τις δυνατότητες μίας ανεξάρτητης υποψηφιότητας στο Μπέρλινγκτον το 1981. Αντιθέτως, συμμετείχε στις εκλογές κυρίως εξαιτίας των προτροπών ενός εκ των στενότερών του φίλων, ενός Ορθόδοξου Εβραίου ακαδημαϊκού από το Πανεπιστήμιο του Βερμόντ, ονόματι Ρίτσαρντ Σούγκαρμαν. Οι δυο τους πήγαν στο δικαστικό γραφείο του Μπέρλινγκτον και μελέτησαν εξονυχιστικά το σκονισμένο ντοσιέ με τα αποτελέσματα των εκλογών του 1976 για το αξίωμα του Κυβερνήτη, στις οποίες ο Σάντερς είχε ηττηθεί λαμβάνοντας ένα πενιχρό 6%. «*Μου έδειξε μία ενδελεχή ανάλυση των εκλογικών αποτελεσμάτων*» έγραψε ο Σάντερς στα απομνημονεύματά του, με τίτλο *Outsider in the House* (που πρόσφατα επανεκδόθηκαν ως *Outsider in the White House*). «*Αν και είχα συγκεντρώσει ένα ποσοστό μόλις 6% των ψήφων σε πολιτειακό επίπεδο, στο Μπέρλινγκτον αυτό έφτασε το 12% και στις δύο εργατικές γειτονιές το ποσοστό ξεπέρασε το 16%*».

Εδώ, πάλι, ήταν ο ακρογωνιαίος λίθος του αναδυόμενου

δημοκρατικού σοσιαλισμού του 20ου αιώνα που εκπροσωπεί ο Σάντερς: μία βάση ψηφοφόρων από την εργατική τάξη, γύρω από την οποία μπορούν να συγκεντρωθούν κι άλλα στρώματα του εκλογικού σώματος. «*Μέχρι την ημέρα των εκλογών*», γράφει ο Σάντερς, «*είχαμε συσπειρώσει επιφανή πρόσωπα των φτωχών κοινοτήτων, καθηγητές κολλεγίων, το συνδικάτο των αστυνομικών του Μπέρλινγκτον, οικολόγους και συντηρητικούς ιδιοκτήτες ακινήτων που ανησυχούσαν για την αύξηση των φόρων ακίνητης περιουσίας*».

Εκείνη την εποχή, το Κόμμα των Πολιτών του Γκούμα έμοιαζε η πιο λογική εναλλακτική απέναντι στα παραδοσιακά κόμματα στο Βερμόντ και ειδικά στο Μπέρλινγκτον. Ο επιστήμονας Μπάρι Κόμονερ, που είχε γίνει γνωστός εξαιτίας των προειδοποιήσεων του σχετικά με τους κινδύνους που απορρέουν από τις πυρηνικές δοκιμές, κατέβηκε ως υποψήφιος Πρόεδρος υποστηριζόμενος από το κόμμα σαν κύριος εκφραστής της οικολογικής διαμαρτυρίας και μπορούσε να συγκεντρώσει υποστήριξη γύρω από το κίνημα. «*Πολύς κόσμος από την Αριστερά συσπειρώθηκε στο Κόμμα των Πολιτών*», λέει ο Μπουρίσιους, ο οποίος έγινε ένας από τους δύο συμμάχους του Σάντερς στο Δημοτικό Συμβούλιο. «*Υπήρχαν κάποια άτομα που ήταν παλιοί πολιτικοί καθοδηγητές κι ήταν εξοργισμένοι με τους Δημοκρατικούς κι εν πολλοίς με το Δημοκρατικό Κόμμα και ήταν κατά βάση αριστεροί*».

Αλλά οι προεδρικές εκλογές του 1980 είχαν τραυματίσει το Κόμμα των Πολιτών, το οποίο είχε καταφέρει να λάβει ψήφους μόνο σε 30 πολιτείες και είχε μείνει πολύ πίσω σε σχέση με την ανεξάρτητη υποψηφιότητα του Τζον Άντερσον. Τελικά το κόμμα άρχισε να φυλλοροεί και τα μέλη του στο Μπέρλινγκτον συμμετείχαν στον Προοδευτικό Συνασπισμό του Σάντερς, την ομάδα των ανεξάρτητων αριστερών που συμμετείχαν στην διακυβέρνηση της πόλης όσο ο Σάντερς και ο διάδοχός του κατείχαν το αξίωμα στο Μπέρλινγκτον.

Από την στιγμή που ο Μπέρνι κέρδισε τις εκλογές του 1981 για την θέση του δημάρχου, γρήγορα απέκτησε μία διπλή ταυτότητα.

Από την μία ήταν αυτός ο σοσιαλιστής με την ατημέλητη κώμη που κέρδισε δυσανάλογη δημοσιότητα σε σχέση με ό,τι θα περίμενε κάποιος για τον δήμαρχο μίας πόλης με πληθυσμό 38,000 κατοίκων. Από την άλλη ήταν ο σκληροτράχηλος τοπικός αξιωματούχος, που στην αρχή της καριέρας του περιοριζόταν συνεχώς από ένα Δημοτικό Συμβούλιο ελεγχόμενο κατά βάση από τους Ρεπουμπλικάνους και τους Δημοκρατικούς, το οποίο δεν είχε καμία διάθεση να βοηθήσει τον Σάντερς να επανεκλεγεί. **Το Συμβούλιο μετά βίας τον άφηνε να κάνει διορισμούς, πόσο μάλλον να καταλάβει τα μέσα παραγωγής.**

Ο Σάντερς ποτέ δεν απομακρύνθηκε στην πραγματικότητα από τον ριζοσπαστισμό του LUP – αυτό ήταν άλλωστε που τον ξεχώριζε από άλλους πιθανούς αριστερούς που θα μπορούσαν να κερδίσουν το αξίωμα. Ταυτόχρονα ωστόσο, δεν ανέπτυσσε ιδιαίτερα την φύση των σοσιαλιστικών του πεποιθήσεων – μία πολιτική στάση που συνέχισε να χαρακτηρίζει την κατοπινή του πολιτική καριέρα.

Μετά την εκλογή του δήλωνε στην Boston Globe πως «*αποστασιοποιήθηκα από τον αυτοπροσδιορισμό μου ως σοσιαλιστή γιατί δεν ήθελα να περάσω την μισή μου ζωή εξηγώντας ότι δεν πίστευα στην Σοβιετική Ένωση ή στα στρατόπεδα συγκέντρωσης*». Πρόσθετε πως, «*Δεν μας παίρνει, όποια κι αν είναι τα προσωπικά μου συναισθήματα για αυτό, να κηρύξουμε τον πόλεμο στην επιχειρηματική κοινότητα*».

Ωστόσο, γνώριζε πολύ καλά πόσο μυθιστορηματική ήταν η νίκη του, ειδικά όταν αυτή ερχόταν τόσο κοντά χρονικά με την ορκωμοσία του Ρήγκαν. «*Το Μπέρλινγκτον θα τεθεί στο επίκεντρο επειδή η χώρα επέλεξε μία συγκεκριμένη κατεύθυνση και εμείς την αντίθετη*», δήλωσε ο Σάντερς στους New York Times. «*Ο κόσμος θα πληρώνει 10 δολάρια το εισιτήριο για να δει το φρικιό δήμαρχο του Μπέρλινγκτον και ό,τι κάνουμε μπορεί να έχει αντίκτυπο*».

Το ρήγμα ανάμεσα στον συνασπισμό του Σάντερς και την διεθνιστική Αριστερά καθώς και το καθημερινό του στυλ διακυβέρνησης έγιναν μόνιμο θέμα της κάλυψής του από τα Μέσα.

Ένας κάτοικος του Βερμόντ δήλωσε στην Hartford Courant μετά την πρώτη του επανεκλογή το 1983, πως «*Μιλάει* [εν. ο Σάντερς] *για το Ελ Σαλβαδόρ, αλλά απλώς διοικεί την πόλη*». Με άλλα λόγια, ο Σάντερς δεν εγκατέλειψε τις σοσιαλιστικές του αναφορές, αλλά επίσης δεν τις θεωρούσε αυτές πάντα χρήσιμες για την καθημερινή του δουλειά.

Δήλωσε στην Courant πως αυτό που τον απασχολούσε ήταν ότι «*η μισή Γερουσία των ΗΠΑ αποτελείται από εκατομμυριούχους και οι μισές από τις σημαντικότερες αποφάσεις σχετικά με την χώρα λαμβάνονται από τις τράπεζες και τις επιχειρήσεις*». Αλλά υποστήριξε, «*Τι σημαίνει αυτό για το Μπέρλινγκτον; Όχι και πολλά πράγματα*». Αντίθετα ήταν πρόθυμος να θέσει υπό συζήτηση την διοίκηση της πόλης με όρους μάνατζμεντ. Αυτό σήμαινε να θέσει υπό διαπραγμάτευση συμβόλαια, να δημιουργήσει πλεόνασμα 1,9 εκατομμυρίων δολαρίων και να βελτιώσει την οικονομική διαχείριση της πόλης, ώστε να κερδίσει μεγαλύτερα επιτόκια για τις καταθέσεις του δήμου.

Φυσικά είναι πανεύκολο να διοικείς μία πόλη αποτελεσματικά ενώ δείχνεις της αλληλεγγύη σου στην Αριστερά της Κεντρικής Αμερικής, ό,τι και να λέει το Δημοτικό Συμβούλιο. Το να το κάνει αυτό ο Σάντερς ενώ παράλληλα στέκεται αλληλέγγυος με τους συνδικαλισμένους εργάτες σε μία βιομηχανία όπλων, αυτό είναι μία τελείως διαφορετική υπόθεση.

Το αντιπολεμικό κίνημα είχε πεθάνει μετά το τέλος της αμερικανικής παρέμβασης στο Βιετνάμ, αλλά πολλοί αριστεροί επανενεργοποιήθηκαν κατά την δεκαετία του ’80 εξαιτίας της υποστήριξης των ΗΠΑ σε δεξιά καθεστώτα και παραστρατιωτικές ομάδες στην Κεντρική Αμερική. Ο Σάντερς δεν αποτελούσε εξαίρεση. Η Κεντρική Αμερική ήταν στην καρδιά των προσπαθειών του ώστε να χαράξει η μικρή πόλη που διοικούσε την δική της εξωτερική πολιτική. Κατάληξη αυτών των προσπαθειών η επίσκεψη του Σάντερς στην Νικαράγουα και η συνάντησή του με τον ισχυρό αριστερό Πρόεδρο Ντάνιελ Ορτέγκα το 1985.

Σύντομα μετά την επανεκλογή του το 1983 ωστόσο, η αφοσίωση

του Σάντερς σε μια φιλειρηνική, αντιιμπεριαλιστική εξωτερική πολιτική και η δέσμευση του απέναντι στους εργάτες του Μπέρλινγκτον ήρθαν σε σύγκρουση.

Αν και γνωστό για την αγροτική παραγωγή χαμηλής κλίμακας και τους καταπράσινους του λόφους, το Βερμόντ ήταν μία Πολιτεία που απορροφούσε τα μεγαλύτερα συμβόλαια του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας στις αρχές της δεκαετίας του ’80, εξαιτίας της παραγωγής των όπλων Gatling στις εγκαταστάσεις της General Electric στο Μπέρλινγκτον.

Εκείνο το καλοκαίρι, μια ομάδα ακτιβιστών συναντήθηκε με τον Σάντερς και του ανακοίνωσαν το σχέδιο τους να αποκλείσουν την είσοδο του εργοστασίου της General Electric στο Μπέρλινγκτον. Ο Σάντερς εκνευρίστηκε μαζί τους, γράφει ο Γκούμα στο βιβλίο του με τίτλο, *The People’s Republic: Vermont and the Sanders Revolution*, επειδή «*κατηγορούσαν τους εργάτες*» αντί να επικεντρώσουν την προσοχή τους στα ομοσπονδιακά κέντρα που σχεδίαζαν την εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ. Ο Σάντερς κατηγόρησε τους ακτιβιστές πως έριχναν «*το φταίξιμο στους εργαζόμενους*», σύμφωνα με την Burlington Free Press. Φέρεται μάλιστα να αντιτάχθηκε στην διαμαρτυρία, σε συναντήσεις του με τους ηγέτες των συνδικαλιστών του εργοστασίου. «*Δεν έχουν όλοι την πολυτέλεια να επιλέξουν που θα δουλέψουν*», είπε στην Burligton Free Press. Η θέση του ερχόταν σε πλήρη αντίθεση με την άνοδο του αντιπολεμικού κινήματος, ειδικά στο Βερμόντ, όπου 159 από τις 180 πόλεις είχαν περάσει ψηφίσματα κατά των πυρηνικών.

Ο Σάντερς έμεινε ασυγκίνητος από τα επιχειρήματα των ακτιβιστών και είπε πως «*δεν είχε άλλη επιλογή από το να διατάξει την σύλληψή τους*», σύμφωνα με την μαρτυρία του Γκούμα. Σύντομα αφότου ξεκίνησε η διαμαρτυρία το πρωινό της 20ης Ιουνίου, δεκάδες ακτιβιστές συλλήφθηκαν, ενώ, όπως ο Γκούμα λέει, «*ο δήμαρχος παρακολουθούσε από την άκρη του δρόμου*».

Έτσι δημιουργήθηκε ένα ρήγμα ανάμεσα στον Σάντερς και μέρους

των ακτιβιστών υποστηρικτών του. Ο Σάντερς «*έβλεπε σαν εκλογική του βάση τα συνδικάτα και τους φτωχούς*», γράφει ο Γκούμα. «*Η οικονομία του 'Ψωμιού και Βουτύρου' έθετε το πλαίσιο της ανάλυσής του, απωθώντας κεντροπολιτικά ζητήματα όπως η ειρήνη στο περιθώριο της συζήτησης*».

Ένα από τους ακτιβιστές που οργάνωσαν την παρέμβαση στο εργοστάσιο ήταν και ο γεννημένος στο Μπρονξ, αναρχικός και θεωρητικός της κοινωνικής οικολογίας, Μάρρεϋ Μπούκτσιν. Πρόσφατα είχε παραιτηθεί από την θέση του ως καθηγητής στο Κολλέγιο Ραμάπο του Νιού Τζέρσευ, γεγονός που του επέτρεψε να εγκατασταθεί μόνιμα στο Βερμόντ και να ασχοληθεί με το γράψιμο και την διαπαιδαγώγηση των ακτιβιστών και των συνοδοιπόρων που είχαν συσπειρωθεί γύρω από αυτόν.

Όταν ο Σάντερς εκλέχθηκε πρώτη φορά δήμαρχος, ο Μπούκτσιν είχε ενθουσιαστεί. Μάλιστα έκανε λόγο για τις «*δέκα ψήφους αναρχικών*» που έδωσαν την νίκη στον Σάντερς, σύμφωνα με μία βιογραφία του, που έγραψε η συντρόφισσα και μαθήτριά του Τζάνετ Μπιέλ. Ο Μπούκτσιν είδε στον Σάντερς την προοπτική ενός κινήματος το οποίο θα μπορούσε να συγχωνεύσει τις αναρχικές του ιδέες περί μη-κυριαρχίας με την πίστη του στην αναγκαία κοινωνικότητα του ανθρώπινου είδους, που τελικά θα κατέληγαν στην δημιουργία ενός μοντέλου διακυβέρνησης, βασισμένου σε συνελεύσεις των κατοίκων της πόλης.

Αλλά οι δύο αριστεροί μεταρρυθμιστές σύντομα ήρθαν σε σύγκρουση, όχι μόνο για το ζήτημα των παρεμβάσεων στην GE, αλλά επίσης εξαιτίας της υποστήριξης του Σάντερς στα σχέδια επιχειρηματιών για την εκμετάλλευση της παρόχθιας ζώνης του Μπέρλινγκτον, σχέδιο που μπήκε μπροστά το 1985. Ο Σάντερς παλαιότερα είχε αγωνιστεί ενάντια σε ένα αντίστοιχο αναπτυξιακό σχέδιο για την παρόχθια ζώνη κι έτσι, αυτό που έμοιαζε με μεταστροφή του πάνω στο ζήτημα πυροδότησε την σκληρότερη εξ αριστερών κριτική της θητείας του.

Οι επικριτές του Σάντερς δημιούργησαν μία ομάδα διαμαρτυρίας ενάντια στο σχέδιο – ανάμεσα στους ηγέτες του ήταν η πρώην

σύζυγος του Μπούκτσιν, η Μπέα, και η Σάντρα Μπαίρντ πρώην μέλος του LUP. Ένα από τα σλόγκαν τους – Η παρόχθια ζώνη μας δεν πωλείται! – αντηχούσε το σλόγκαν της επαναστατικής καμπάνιας του ίδιου του Σάντερς: Το Μπέρλινγκτον δεν πωλείται!

Καθώς η έκδοση ομολόγων για την χρηματοδότηση του έργου καταψηφίστηκε, ο Μπούκτσιν επέκρινε τον Σάντερς για «*συνδιαλλαγή με τα επιχειρηματικά συμφέροντα*». Οι αριστεροί ακτιβιστές ήταν σε διάσταση με τον Σάντερς από νωρίτερα, για ζητήματα όπως οι εγκαταστάσεις της GE, αλλά η έκδοση ομολόγων ήταν η πρώτη φορά που ο Σάντερς έχασε μία μάχη απέναντι σε δυνάμεις προερχόμενες από τα αριστερά του – μόνο σε μία εκλογική περιφέρεια, ελεγχόμενη από τους Ρεπουμπλικάνους υπερψηφίστηκε το σχέδιο. (Σήμερα η παρόχθια ζώνη φιλοξενεί ένα μεγάλο πάρκο κι έναν ποδηλατόδρομο. Εκεί ξεκίνησε ο Σάντερς την καμπάνια του για τις εκλογές του 2016.)

> *Ένα χρόνο αργότερα ο Μπούκτσιν εξέφρασε δημόσια τις διαφωνίες του με τον Σάντερς με ένα καυστικό και ανελέητο άρθρο στο Socialist Review, το οποίο και απέκτησε ιδιαίτερη αξία στο διαδίκτυο σαν σημείο αναφοράς για την εξ αριστερών αντιπολίτευση προς τον Σάντερς.*

Αν ο Σάντερς ήταν «*Σοσιαλιστής*» υποστηρίζει ο Μπούκτσιν, είναι ο τύπος «*που η προτίμησή του για τον 'ρεαλισμό' έναντι των ιδανικών, του έχει δημιουργήσει κακή φήμη ακόμη και ανάμεσα στους στενότερους συνεργάτες του στο Δημαρχείο*». Ο Σάντερς δεν διακατέχεται μόνο από «*γνωστή παράνοια και τάσεις απομόνωσης*», συνεχίζει ο Μπούκτσιν, αλλά είναι επίσης «*ένας κεντρώος, που τον ενδιαφέρει περισσότερο να συγκεντρώσει μεγαλύτερη εξουσία στο γραφείο του δημάρχου παρά να την μοιραστεί με τον κόσμο*». Επιπροσθέτως ο Μπούκτσιν, προβλέποντας το ύφος της κριτικής που σήμερα δέχεται ο Σάντερς, θεωρούσε τις ιδέες του δεύτερου απαρχαιωμένες, μία αναδίπλωση στον ριζοσπαστισμό του 19ου και του πρώιμου 20ου αιώνα, που έβαζε στο επίκεντρό του τους βιομηχανικούς εργάτες.

Ο Σάντερς, έγραφε ο Μπούκτσιν, είχε μία μεσοπολεμική πίστη στην τεχνολογική πρόοδο, την αποτελεσματικότητα των επιχειρήσεων και μία αφελή προσκόλληση στα οφέλη της «ανάπτυξης».

> *Ο Σάντερς θα απέρριπτε τις «δημοκρατικές διαδικασίες» σαν «δευτερεύουσες σε σχέση με τα γεμάτα στομάχια», ενώ «το προσγειωμένο προλεταριάτο εξυμνείται σε σχέση με τους 'θηλυπρεπείς' διανοούμενους, και περιβαλλοντικά, φεμινιστικά και κοινοτικά ζητήματα θεωρούνται μικροαστικές υπερευαισθησίες σε σχέση με τις υλικές ανάγκες του 'εργαζόμενου κόσμου'».*

«*Η τραγωδία είναι πως ο Σάντερς δεν έζησε την περίοδο 1870-1940*», συνεχίζει ο Μπούκτσιν, «*και το παράδοξο που εκπροσωπεί είναι το εξής: Πως ένα σύνολο ιδεών που πριν μισό αιώνα έμοιαζε τόσο επαναστατικό, φαίνεται τόσο συντηρητικό σήμερα;*»

Το περιφρονητικό, πικρόχολο ύφος του άρθρου του Μπούκτσιν μπορεί εύκολα να ερμηνευθεί υπό το πρίσμα της απογοήτευσης, ως μοιρολόι – αλλά επίσης και ως προειδοποίηση, πως αν οι αριστεροί στις ΗΠΑ σκόπευαν να υποστηρίξουν κάποιον Νεοϋορκέζο μέτοικο στο Μπέρλινγκτον, αυτός θα έπρεπε να είναι ο μουστακαλής [sic] αναρχικός και όχι ο γυαλάκιας [sic] σοσιαλιστής. Ο Μπούκτσιν έμοιαζε να πιστεύει πως μπορούσε να πείσει τους αριστερούς, πως ο Ντεμπσιανός[3] και επικεντρωμένος στους εργάτες σοσιαλισμός ήταν ένα διανοητικό, πολιτικό και ηθικό αδιέξοδο και πως έτσι θα μπορούσε να εισάγει την δική του, συζευγμένη με την οικολογία, εκδοχή του αναρχισμού.

Οι συνοδοιπόροι του Μπούκτσιν δοκίμασαν τις δικές τους δυνάμεις στις εκλογικές μάχες, κατεβαίνοντας στις εκλογές ως Πράσινοι του Μπέρλνγκτον για θέσεις στο Δημοτικό Συμβούλιο και κατεβάζοντας δικό τους υποψήφιο δήμαρχο το 1989.

Η υπό διαμόρφωση ιδέες του Μπούκτσιν περί «*ελευθεριακού*

δημοτισμού», γράφει η μαθήτριά του Μπιέλ, υποτίθεται πως θα απέφευγαν τους επικίνδυνους συμβιβασμούς των συμβατικών τρόπων άσκησης πολιτικής, χωρίς να εγκαταλείψουν τις πιθανότητες να επιτευχθεί μία διαρκής και συλλογική αλλαγή.

Σε μία χαλαρή συζήτηση-συνέντευξη το 1985, ο Μπούκτσιν δήλωσε πως «*τον απασχολούσε η ανάπτυξη τοπικών θεσμών – συνελεύσεων γειτονιάς, συμβουλίων που θα μπορούσαν να ασκήσουν δυναμική αντιπολίτευση στην κεντρική εξουσία*». Έλεγε πως το όραμα του για την πολιτική ερχόταν σε αντίθεση με την τέχνη της διαχείρισης του κράτους, την οποία περιέγραφε σαν «*να λειτουργείς σαν κόμμα εντός του κράτους με το βλέμμα στραμμένο στην απόκτηση του ελέγχου αυτού*». Οι πολιτικές του θέσεις προέρχονταν από μία «*έννοια της Πόλης* [η ελληνική λέξη χρησιμοποιείται και στο πρωτότυπο] *και της κοινότητας, που θα είναι αποκεντρωμένη, ομόσπονδη, βασισμένη στην κυκλικότητα και την πλήρωση των αξιωμάτων μέσω κλήρωσης όπου καλώς εχόντων των πραγμάτων θα επιτυγχανόταν ο μέγιστος βαθμός συμφωνίας – όπου και τελικά έχεις ένα ενεργό σώμα πολιτών που διαχειρίζεται τις υποθέσεις του*».

Αν ο λειψός σοσιαλισμός του Σάντερς ήταν μία αποτυχία, ίσως οι Πράσινοι του Μπούκτσιν θα μπορούσαν, γράφει η Μπιέλ, «*να δημιουργήσουν μία δημοκρατική Αριστερά: τοπικά, ώστε να καθιερώσουν την δημοκρατία της Νέας Αγγλίας σαν υπόδειγμα για τους Πράσινους της υπόλοιπης πολιτείας και πανεθνικά να πυροδοτήσουν ένα αποκεντρωμένο και από τα κάτω, πράσινο κίνημα το οποίο θα μπορούσε να εξαπλωθεί σε όλη τη χώρα*».

Οι Πράσινοι κατέβασαν σαν υποψήφια δημοτική σύμβουλο την πρώην σύζυγο και επί σειρά ετών φίλη του Μπούκτσιν, την Μπέα στις εκλογές του 1987. Αν και έλαβε ένα ποσοστό πάνω από 20%, έχασε.

Όταν ο Σάντερς ανακοίνωσε πως δεν θα έθετε υποψηφιότητα για δήμαρχος το 1989, οι Πράσινοι είδαν την ευκαιρία να αναλάβουν τον – στα μάτια τους – βαριά τραυματισμένο Προοδευτικό Συνασπισμό του Μπέρλινγκτον, τώρα που αποστερήθηκε την

παρουσία της δημοφιλέστερης φιγούρας του. Μαζί με δύο υποψήφιους για το δημοτικό συμβούλιο, κατέβασαν σαν υποψήφιο δήμαρχο την Μπαίρντ, την φεμινίστρια δικηγόρο που βοήθησε στην οργάνωση του κινήματος κατά της ανάπλασης της παρόχθιας ζώνης.

«*Πιστεύαμε πως ήταν η ευκαιρία μας να ισχυροποιήσουμε μία πραγματική πράσινη Αριστερά στην πόλη*», λέει η Μπιέλ, περιγράφοντας μία προεκλογική εκστρατεία που ήταν σχεδόν πανομοιότυπη με αυτή του Σάντερς το 1981. Μάλιστα τράβηξε την προσοχή της Newsweek, η οποία μετέφερε την άποψη του Μπούκτσιν, ο οποίος περιγράφοντας τα αναπτυξιακά σχέδια του Προοδευτικού Συνασπισμού, σχολίαζε πως αυτά «*είναι προοδευτικά μόνο αν είσαι Μαρξιστής της δεκαετίας του '30*». Οι Πράσινοι έκαναν λόγο για περισσότερες αμεσοδημοκρατικές διαδικασίες και

συμμετοχή των πολιτών στην διακυβέρνηση· απαιτούσαν έλεγχο των ενοικίων κι έβαλλαν εναντίον των αναπτυξιακών πλάνων για την παρόχθια ζώνη.

Για τον Προοδευτικό Συνασπισμό οι Πράσινοι ήταν «*αδιάλλακτοι*», γράφει η Μπιέλ. Ο Γκούμα γράφει πως οι Πράσινοι «*θεωρούσαν τους εαυτούς τους ως το μόνο απομεινάρι της συνειδητής Αριστεράς*», και πως η σκληρή κριτική τους στον Προοδευτικό Συνασπισμό «*δημιουργούσε την εντύπωση πως δεν έβλεπαν διαφορές ανάμεσα στους Προοδευτικούς και τους Ρεπουμπλικάνους*».

Η Μπαίρντ, όπως και ο Σάντερς την εποχή που συμμετείχε στο LUP, θα μάζευε ένα μικρό ποσοστό στις εκλογές. Τελικά θήτευσε στο νομοθετικό σώμα της Πολιτείας σαν μέλος των Δημοκρατικών.

Η πραγματική καταστροφή για τους Πράσινους ήρθε την επόμενη χρονιά, σε εκλογές για μία θέση στο Δημοτικό Συμβούλιο. Αφού ένας Δημοκρατικός επιβλήθηκε ενός εν ενεργεία συμβούλου των Προοδευτικών, οι Πράσινοι του Μπέρλινγκτον ανακοίνωσαν πως ο υποψήφιος τους, ο Στήβεν Σήχαϊ, είχε συνεννοηθεί με τον Δημοκρατικό κι είχαν προσυμφωνήσει τις ερωτήσεις που θα έκανε ο ένας στον άλλον σε ένα debate που στόχο είχε να τους δώσει χώρο να αναπτύξουν τις θέσεις τους. Αν και ο Σήχαϊ πήρε μόνο 37 ψήφους, αυτοί υπερκάλυπταν την διαφορά των 25 που

εξασφάλισαν την νίκη του Δημοκρατικού υποψηφίου έναντι του Έρχαρτ Μάνκε των Προοδευτικών.

«*Πιστεύω πως το εκλογικό αποτέλεσμα αλλοιώθηκε*», δήλωσε ο Μπούκτσιν σε ανακοίνωσή του στην Burlington Free Press, «*πολιτικοί μου έχουν πει επανειλημμένα πως έτσι παίζεται το παιχνίδι. Αν ισχύει αυτό, τότε αυτό το παιχνίδι δεν είναι το δικό μου παιχνίδι και σίγουρα δεν θα έπρεπε να είναι το παιχνίδι των Πράσινων*».

Ήταν πολιτικαντισμός στην πιο φτηνή του εκδοχή και ο Μπούκτσιν ένιωσε βαθιά ντροπή, γράφει η Μπιέλ. Ο παλαίμαχος αναρχικός πλησίασε τον Μάνκε σε μία δημόσια συνέλευση: «*Όλη μου την ζωή δούλεψα για μία νέα προσέγγιση της πολιτικής*», θυμάται η Μπιέλ να του λέει, «*για μία ηθική πολιτική. Κάποιοι άνθρωποι από την συλλογικότητα μου συμπεριφέρθηκαν ανήθικα και γι' αυτό απολογούμαι. Αν τέτοια συμπεριφορά πηγάζει από το έργο μου, αν αυτή είναι η κατάληξη του έργου μου, τότε η ζωή μου ήταν μάταιη*».

Αν και ο Σάντερς δεν συνδέθηκε ποτέ με τέτοια τεχνάσματα, προέβη σε συνεργασίες και συμβιβασμούς που επέσυραν δριμεία κριτική και την αποκήρυξή του από την απαιτητική πτέρυγα στα αριστερά του. Ο Νταϊαμοντστόουν των αποκάλεσε «Κούισλιγκ» όταν ο Σάντερς υποστήριξε το Γουόλτερ Μοντάλ για Πρόεδρο το 1984. Ο Παρέντι ήρε την υποστήριξή του προς το πρόσωπό του για το θέμα της επέμβασης στην Γιουγκοσλαβία. Και κάποια μέλη της ίδιας του της κυβέρνησης συμμετείχαν σε παρεμβάσεις στο εργοστάσιο της GE. Για χρόνια καλούσε στην δημιουργία Τρίτου Κόμματος, μόνο και μόνο για να διεκδικήσει το χρίσμα των Δημοκρατικών ενώ κράτησε τις αποστάσεις του από το Προοδευτικό Κόμμα του Βερμόντ.

> *Αλλά ακριβώς επειδή δεν είναι σχολαστικός διανοούμενος ή θεωρητικός, όλες αυτές οι μεταλλάξεις δεν βάρυναν την συνείδησή του. Με άλλα λόγια, είναι απλώς ένας πολιτικός, όπως παρατήρησε ο Γκούμα σε εκείνη την καφετέρια στο Μπέρλινγκτον, τόσο χρόνια πριν. Και κερδίζει.*

Οι Πράσινοι αντίθετα εξατμίστηκαν σαν πολιτική δύναμη στο Μπέρλινγκτον. Μετά την κατάρρευσή τους, το πολιτικό σύμπαν του Μπούκτσιν γινόταν όλο και μικρότερο. Ήταν εξαντλημένος και απομονωμένος εξαιτίας της μακράς και σκληρής διαμάχης του με ριζοσπάστες της «βαθιάς οικολογίας» εντός του οικολογικού κινήματος των ΗΠΑ. Το Κόμμα των Πράσινων θα εξελισσόταν σε ένα πιο συμβατικό κόμμα, ενώ λίγοι αναρχικοί υιοθέτησαν τις πολιτικές του θέσεις. Καθηλωμένος σε αναπηρικό καροτσάκι στα τελευταία χρόνια της ζωής του (πέθανε το 2006), ο Μπούκτσιν εξομολογήθηκε στον επί σειρά ετών ακτιβιστή και πρώην δικηγόρο του δήμου Μπέρλινγκτον, Τζην Μπέργκμαν πως, «*δεν έχω πια την δύναμη να αγωνιστώ άλλο*».

Η ίδια η Μπιέλ, ενώ επίμονα φρόντισε την κληρονομιά του Μπούκτσιν, περιέγραφε τον Σάντερς σαν «*εκπληκτικό*» γερουσιαστή, ο οποίος «*πάλευε επίμονα για λογαριασμό των καταπιεσμένων*».

Αυτό δεν σημαίνει πως το πολιτικό όραμα του Μπούκτσιν πέθανε κάπου στο Βερμόντ την δεκαετία του ’90. **Ενώ ο Σάντερς υπηρετούσε στο Κογκρέσο, το έργο του Μπούκτσιν βρήκε τον δρόμο του προς τις τουρκικές φυλακές μέχρι το κελί του ηγέτη του PKK, του Αμπντουλάχ Οτσαλάν.** Έκτοτε το κόμμα αναμορφώθηκε βάση των ιδεών του Μπούκτσιν. Ο Οτσαλάν, στρατευμένος Μαρξιστής – Λενινιστής έως τότε, τώρα περιγράφει τις πολιτικές του θέσεις ως «*Δημοκρατικό Συνομοσπονδισμό*». Σήμερα, τα ελεγχόμενα από τους Κούρδους εδάφη της βόρειας Συρίας, κυβερνώνται βάση του συστήματος του Δημοκρατικού Συνομοσπονδισμού, που αποτελεί την ερμηνεία των ιδεών του Μπούκτσιν από τον Οτσαλάν. Η περιοχή είναι επίσης βάση των πλέον δεινών και αφοσιωμένων αντιπάλων του ISIS στην Συρία. Αν ο Σάντερς κερδίσει τις προεδρικές εκλογές του 2020, περίπου 40 χρόνια αφότου οι αναρχικοί τον βοήθησαν να νικήσει στο Μπέρλινγκτον, θα είναι παιχνίδι της μοίρας: οι δύο εκδοχές «λαϊκής δημοκρατίας» θα είναι και πάλι σύμμαχοι.

Όταν ο Σάντερς εισήλθε ορμητικά στην κεντρική πολιτική σκηνή το 2015, οι περισσότεροι φιλελεύθεροι δεν είχαν ιδέα τί να

κάνουν με την περίπτωσή του. Η Χίλαρι Κλίντον και οι υποστηρικτές της δεν μπορούσαν απλώς να τον απεικονίζουν σαν έναν ριζοσπάστη ιδεολόγο με ανόητα σχέδια που ήταν αδύνατο να εφαρμοστούν – όπως αρέσκεται να υποδεικνύει και ο ίδιος ο Σάντερς, πολλές από τις προτάσεις του είναι αρκετά δημοφιλείς. Δεν ήταν απλώς απελπιστικά αριστερός, όπως υποστήριζε η Κλίντον και οι σύμμαχοί της, είχε επίσης απελπιστικά απαρχαιωμένες θέσεις σε σχέση με του Δημοκρατικούς πάνω στα ζητήματα του ρατσισμού και του σεξισμού. **Ήταν στην καλύτερη αδιάφορος όσον αφορά συγκεκριμένες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι μειονότητες και οι γυναίκες και στην χειρότερη ανοικτά εχθρικός απέναντι σε πολιτικές που δεν έχουν σχέση με την δική του ταξική, υλιστική προοδευτικότητα.**

Η Κλίντον επιτίθονταν στον Σάντερς, χαρακτηρίζοντάς τον ως υποψήφιο με ατζέντα για «*ένα ζήτημα*», ενώ η ίδια ήταν «*η μόνη υποψήφια που αφαιρούσε κάθε εμπόδιο προς την πρόοδο*». Ή όπως το έθεσε με ένα σχόλιο, με το οποίο κατάφερε να βρεθεί δεξιά και αριστερά του Σάντερς: «*Αν σπάσουμε τις τράπεζες αύριο.. πως θα έδινε αυτό τέλος στον ρατσισμό;*» Η πολιτικός που συνδέθηκε περισσότερο με την μετριοπάθεια των Δημοκρατικών, που στόχο είχε τις εκλογικές νίκες (πίσω μόνο από τον σύζυγό της) ενσάρκωνε ταυτόχρονα το φιλελεύθερο κατεστημένο και τον Μπούκτσιν, με τον Σάντερς εγκλωβισμένο στην μέση, να τα βάζει με την ανισότητα και το σύστημα υγείας. Για πρώτη φορά μετά από 30 χρόνια, ο Σάντερς έχασε.

Όπως τελικά έχασε και η Κλίντον, και έχασε ακριβώς στα μέρη όπου το επίμονο, λαϊκίστικο μήνυμα ίσως να έπιανε περισσότερο: στην Rust Belt.[4] Η, όχι και τόσο απίθανη, εικασία πως ο Σάντερς ίσως κέρδιζε τον Τραμπ, μαζί με μια νέα και συμπαγή βάση ακτιβιστών υποστηρικτών, τον έκανε κατευθείαν φαβορί για το χρίσμα των Δημοκρατικών για το 2020.

Η νέα του εκστρατεία μπορεί να ιδωθεί σαν μία μεγάλη διόρθωση βάση της κριτικής που τον ήθελε να μην ασχολείται με ζητήματα ρατσισμού και σεξισμού, ενώ από την άλλη παραμένει αμετακίνητος σε ζητήματα άσκησης πολιτικής. Το επιτελείο του

είναι πιο διαφοροποιημένο και δεν διστάζει να μιλήσει για την προσωπική του πορεία, η οποία περιλαμβάνει και την συμμετοχή του στο κίνημα για τα πολιτικά δικαιώματα, όσο ήταν φοιτητής στο Σικάγο. Οι δημοσκοπήσεις τον εμφανίζουν δεύτερο και με διαφορά από τον Τζο Μπάιντεν – ο οποίος συγκεντρώνει την υποστήριξη των μεγάλων ηλικιών και των Αφρο-Αμερικανών – και μοιράζεται την υποστήριξη της αριστερής πτέρυγας των Δημοκρατικών με την Ελίζαμπεθ Γουόρεν, η οποία τον έχει ξεπεράσει όσον αφορά την παρουσίαση λεπτομερών, προοδευτικών πολιτικών προτάσεων.

Αλλά ασχέτως του τι θα συμβεί το 2020, ο Σάντερς έχει ξεχωρίσει από παλαιότερους αριστερούς που προσπάθησαν να αφήσουν το στίγμα τους στην κεντρική πολιτική σκηνή. Δεν είναι Νόρμαν Τόμας ή Γκας Χαλ ή Μπάρι Κόμονερ. **Δεν είναι ένας ρομαντικός ηττημένος, ένας υποψήφιος που ζητά ψήφο διαμαρτυρίας ή που κόβει ψήφους από τους άλλους υποψήφιους.** Παρ΄ όλ' αυτά δεν είναι επίσης εκφραστής ενός ευρύτερου κινήματος ή τάσης. Η απόσταση του τόσο από το Δημοκρατικό Κόμμα όσο και από τις οργανώσεις της Αριστεράς του έδωσε την ευελιξία να κερδίζει εκλογές εδώ και τέσσερις δεκαετίες. **Αλλά αυτό επίσης σημαίνει πως στον σοσιαλισμό του, είναι μόνος του.** Αυτή τη στιγμή, ο μόνος τρόπος να φανεί τί σημαίνει Σοσιαλισμός στον 21ο αιώνα είναι να κερδίσει τις εκλογές ο Μπέρνι Σάντερς.

Σύνδεσμος για το πρωτότυπο άρθρο: https://newrepublic.com/article/154086/bernies-red-vermont

Τελευταία ανάκτηση 28/1/2020

[1] Lieutenant governor: Η θέση αυτή είναι συνήθως δεύτερη στην ιεραρχία της Πολιτείας, με την εξουσία της να διαφέρει από πολιτεία σε πολιτεία. Συνηθισμένο αξίωμα σε περιοχές που

ανήκαν στην Βρετανική Κοινοπολιτεία.

[2] Board of Aldermen: Τοπικό συμβούλιο αιρετών, αντίστοιχο του δημοτικού συμβουλίου. Η χρήση του όρου “Aldermen” που κυριολεκτικά μπορεί να μεταφραστεί ως Γηραιός προέρχεται από την βρετανική πολιτική παράδοση και δεν έχει κάποια σχέση με ηλικιακά κριτήρια.

[3] Ο Eugene V. Debs (1855-1926) ήταν εξέχον στέλεχος του αμερικάνικου συνδικαλιστικού κι εργατικού κινήματος και εκ των ιδρυτών της οργάνωσης Industrial Workers of the World (IWW) καθώς και υποψήφιος Πρόεδρος με το Σοσιαλιστικό Κόμμα.

[4] Rust Belt: Η ζώνη της σκουριάς. Έτσι αποκαλούνται συνοπτικά οι περιοχές αυτές γύρω από τις Μεγάλες Λίμνες και τα Μεσοδυτικά που βίωσαν την αποβιομηχάνιση της δεκαετίας του ’80. Συμπεριλαμβάνει περιοχές της Πολιτείας της Νέας Υόρκης, του Ιλινόις, του Οχάιο, της Αϊόβα, του Μίσιγκαν, της Ιντιάνα, της Δυτικής Βιρτζίνια και της Νέας Αγγλίας.

Ένα σχόλιο για την δολοφονία Soleimani

Το άρθρο δημοσιεύτηκε στο Beyond Europe τις 5/1/20. Η μετάφραση έγινε από τον Μηνά Μπλάνα.

Λάβαμε ένα σχόλιο από τον Kian Zeytani, έναν ελεύθερο δημοσιογράφο ιρανικής καταγωγής που εδρεύει στο Βερολίνο και συμμετέχει σε διαφορετικά δίκτυα αλληλεγγύης από το 2009. Αναλύει τις αντιδράσεις για τη δολοφονία του Ιρανού ανώτατου στρατηγού Qassem Soleimani από τις ΗΠΑ και τις τρέχουσες απειλές πολέμου που κυριαρχούν σε παγκόσμια πρωτοσέλιδα.

Είναι και πάλι αυτή η εποχή του χρόνου, όπου το Ιράν κυριαρχεί στους παγκόσμιους τίτλους – αλλά για τους λάθος λόγους. Όχι, δεν πρόκειται για το γεγονός ότι, κατά τη διάρκεια των τελευταίων σοβαρών αντικαθεστωτικών ταραχών το Νοέμβριο, η δολοφονική Ισλαμική Δημοκρατία του Ιράν (IRI) δολοφόνησε 1,500 άτομα μέσα σε μία εβδομάδα. Πρόκειται για ένα αμερικάνικο drone που δολοφόνησε τον κορυφαίο στρατηγό της Ισλαμικής Δημοκρατίας, Qassem Soleimani, στον Διεθνή Αερολιμένα της Βαγδάτης στην αρχή του νέου έτους. Με αυτό, η ηγούμενη από τον Trump κυβέρνηση των ΗΠΑ, συμμετέχει στην κλιμάκωση με το Ιράν. Οι ίδιοι οι Αγιατολάχ δεν διστάζουν να κατηγορήσουν τον Μεγαλύτερο Σατανά όλων των εποχών και να προαναγγείλουν σκληρές συνέπειες – αφού, φυσικά, είναι τα φτωχά θύματα εδώ. Άνθρωποι στην εξουσία, με πολλά προβλήματα, αλλά δυστυχώς με αποτελεσματικά κουμπιά και πόρους, μεταφέρουν τη θλιβερή τους μάχη από το twitter σε ένα πεδίο, όπου μπορεί πραγματικά να κοστίσει τις ζωές εκατοντάδων χιλιάδων ανθρώπων που δεν θέλουν να έχουν καμία σχέση με αυτό. Ένα 101 [εν. το παιχνίδι] με ανοιχτά επιθετικές ιμπεριαλιστικές πολιτικές στον καπιταλιστικό μας κόσμο.

Ως αριστερός – όχι, ως άνθρωπος με καρδιά και μυαλό, ως κάποιος που θέλει να σπάσει αυτό το αποτρόπαιο παιχνίδι ανδρών που κατέχουν την εξουσία για να παραμείνουν σε αυτή πάση θυσία, κυριολεκτικά πατώντας πάνω σε εκατομμύρια σώματα γι' αυτό – ξαφνικά παγιδεύεσαι ανάμεσα σε μανιακούς. Συγκεκριμένα, όταν πρόκειται για τις ΗΠΑ έναντι του Ιράν. **Απ' τη μία πλευρά, έχεις τους "Αριστερούς", των οποίων ο αποκαλούμενος αντιιμπεριαλισμός έχει πάει τρομερά λάθος και που αρχίζουν να δοξάζουν τον Soleimani – έναν αντιδραστικό φονταμενταλιστή, έναν αδίστακτο και βάρβαρο άνθρωπο υπεύθυνο για πολλές δολοφονίες και ένα άτομο το οποίο παρέχει τόσους πολλούς λόγους για να είναι μισητό – ως τον πεσόντα μάρτυρα στον αντιιμπεριαλιστικό αγώνα εναντίον των ΗΠΑ.** Δεν είναι περίεργο, δεδομένου ότι το Ιράν είναι μια ωραιοποιημένη, ομοιογενής οντότητα γι 'αυτούς, που καθίσταται καλή, μόνο και μόνο επειδή εναντιώνεται στις ΗΠΑ. Δεν ενδιαφέρονται πραγματικά για την

πραγματικότητα στο Ιράν και – στην καλύτερη περίπτωση – έκλεισαν το στόμα τους για το ελευθεριακό κίνημα του ιρανικού λαού, επειδή η εύθραυστη και ξεπερασμένη κοσμοαντίληψή τους, στην οποία η Δύση εναντιώνεται στην Ανατολή, αμφισβητείται με την πρώτη ματιά στην πραγματικότητα και τις πολυάριθμες και σύνθετες αντιφάσεις που υπάρχουν. Αυτοί οι άνθρωποι, στη διαρκή ανάγκη τους να ερμηνεύσουν κάθε ζήτημα στον κόσμο με τέτοιο τρόπο ώστε να καταδικάσουν τις ΗΠΑ, γίνονται υποστηρικτές της Ισλαμικής Δημοκρατίας και δεν αφήνουν κανένα περιθώριο, ούτε το πλέον λεπτό, ανάμεσα σε αυτούς και στην κρατική προπαγάνδα της Ισλαμικής δικτατορίας. **Μπράβο, συγχαρητήρια, είστε η ντροπή της Αριστεράς.**

Η άλλη πλευρά δεν είναι καθόλου καλύτερη. Αποτελείται από ανθρώπους οποιασδήποτε πολιτικής στάσης (τις περισσότερες φορές, δεν γνωρίζουν τον εαυτό τους), αλλά και λεγόμενους/ες Αριστερούς και αυτοαποκαλούμενους αριστερούς φιλελεύθερους ή «ακτιβιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων», οι οποίοι δεν μπορούν να σκεφτούν πέραν του σχήματος «η Ισλαμική Δημοκρατία είναι κακή, το να σκοτώνεις στελέχη της Ισλαμικής Δημοκρατίας είναι καλό, αποθέωσε τους δολοφόνους και κάν’ τους να σκοτώσουν περισσότερους». Εκείνοι που αξίζει να συζητήσεις μαζί τους είναι μερικοί εκφραστικοί Ιρανοί στα κοινωνικά μέσα ενημέρωσης που παρακολουθούν κι ενημερώνουν για τον αγώνα στο Ιράν και έχουν κάθε δικαίωμα να μισούν την Ισλαμική Δημοκρατία – για παράδειγμα για προσωπικούς λόγους, διότι αυτοί ή οι οικογένειές τους έχουν χωριστεί και/ή σκοτώθηκαν από το καθεστώς. **Όταν πρόκειται για πληροφορίες σχετικά με το τι συμβαίνει στο Ιράν, οι άνθρωποι αυτοί μπορούν να είναι πολύτιμες και αξιόπιστες πηγές. Αλλά όταν πρόκειται για το μεγαλύτερο πολιτικό πλαίσιο, οι μάσκες τους πέφτουν.** Μερικές φορές, ζηλεύω αυτούς τους ανθρώπους, επειδή η παγκόσμια εικόνα και επομένως το μυαλό τους πρέπει να είναι τόσο αφελές. θέλουν τον Trump, από όλους τους ανθρώπους τον Trump – έναν αντιδραστικό φονταμενταλιστή, έναν αδίστακτο και βάρβαρο άνθρωπο υπεύθυνο για πολλές δολοφονίες και ένα άτομο που προσφέρει τόσους πολλούς λόγους για να τον μισούνε – να

εισβάλει στο Ιράν και – ως δια μαγείας! – έχουμε ελεύθερη δημοκρατία στο Ιράν, σε συνδυασμό με πλούσιο πολιτισμό, οικονομία και κοινωνική σταθερότητα και χωρίς αντιφάσεις.

> *Έχουν την μαγική ικανότητα να παραβλέπουν τις τελευταίες δεκαετίες της αμερικανικής «παρεμβατικής πολιτικής» στη Μέση Ανατολή και τί σημαίνει να φέρνει την δημοκρατία το Air Force One και τις καταστροφικές συνέπειές αυτού: εκατομμύρια νεκροί, ακόμη πιο πολλοί τραυματίες και ακρωτηριασμένοι, που παγιδεύονται και/ή αναζητούν διαφυγή καθώς και η δημιουργία ορισμένων απολύτως αποτυχημένων κρατών (Failed-States).*

Είναι οι πιστοί του «ιμπεριαλισμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων» και είναι η απόδειξη ότι η πολεμική προπαγάνδα στον 21ο αιώνα λειτουργεί καλά.

Αλλά επιτρέψτε μου να σας διαβεβαιώσω: αυτοί οι άνθρωποι δεν είναι αντιπρόσωποι των Ιρανών, ακόμη κι αν κάνουν ό, τι μπορούν για να εμφανιστούν ως τέτοιοι (φαίνεται αρκετά βεβιασμένο και όχι αυθεντικό όταν ξεκινούν κάθε τιτίβισμα με την φράση "Όπως λέει ένας Ιρανός"). Σίγουρα, οι άνθρωποι στο Ιράν είναι τόσο απελπισμένοι που θέλουν το καθεστώς να πέσει με κάθε αναγκαίο μέσο. Αλλά παρατηρούν επίσης τι συνέβη στο Αφγανιστάν, το Ιράκ, τη Συρία, τον Λίβανο και πολλές άλλες χώρες γύρω τους. Οι ομοϊδεάτες τους σε αυτή την πλευρά, που δεν το συζητούν καν είναι κυρίως οι λευκοί φιλελεύθεροι, οι οποίοι δεν ενδιαφέρονται για το Ιράν, αλλά σε περιόδους όπως αυτές ξαφνικά αρχίζουν να φλυαρούν για τα ανύπαρκτα «δικαιώματα των ομοφυλοφίλων» και «τα δικαιώματα των γυναικών» ως λόγο για να δουν επιτέλους αυτές τις βόμβες να καταστρέφουν την Τεχεράνη και τα υγρά όνειρά τους να γίνονται πραγματικότητα. Αποκαλούν τον Soleimani χειρότερο τρομοκράτη όλων των εποχών, χειρότερο από τον Μπιν Λάντεν, τον Σαντάμ Χουσεΐν, τον Καντάφι και τον Νταρθ Βέιντερ μαζί, αλλά πιθανότατα το 90% από αυτούς θα έπρεπε να τον ψάξει στο google πρώτα.

Αυτό που βλέπω πέρα από αυτόν τον κύκλο της τρέλας και αυτό που δεν βλέπω είναι τα εξής: **βλέπω δυο ιμπεριαλιστικές δυνάμεις με μεγάλα εσωτερικά προβλήματα που αμφισβητούνται από τους ίδιους τους ανθρώπους – #impeachment και #IranProtests – να μπορούν να αποσπούν την προσοχή από αυτά τα θέματα και να εμφανίζονται και οι δύο τόσο ως τα θύματα όσο και ως ισχυροί παράγοντες.** Για την περίπτωση του Ιράν, στην οποία έχω περισσότερη εμπειρία από τις ΗΠΑ, βλέπω κρατικές δηλώσεις τριών ημερών πένθους και μαζικές εθνικιστικές κινητοποιήσεις για τον δολοφόνο Soleimani – και εξάλειψη της δυναμικής των ισχυρού, μαζικού και ριζοσπαστικού ελευθεριακού κινήματος κατά του καθεστώτος. Το εξεγερσιακό κίνημα αργά αλλά σταθερά κατέστρεφε ένα από τα πιο σημαντικά πράγματα για την εξαιρετικά ιδεολογικοποιημένη Ισλαμική Δημοκρατία: τη νομιμότητά της. Τώρα, το καθεστώς ξανακερδίζει αυτή τη νομιμότητα, δείχνοντας τον διαχρονικά δηλωμένο εχθρό της προς τα δυτικά. Έχασα το μέτρημα για το πόσες φορές έκαναν ακριβώς αυτό για να αποσπάνε την προσοχή από τα εσωτερικά προβλήματα, απλά ξέρω ότι σχεδόν κάθε φορά λειτουργεί. Φαίνεται ότι χρειάζονται τακτικά να υποδεικνύουν τις ΗΠΑ για την επιβίωσή τους.

Τι θα συμβεί τώρα; Κανείς δεν μπορεί να πει, η κατάσταση είναι πολύ επικίνδυνη και κλιμακούμενη. Ο καθένας είναι σίγουρος, ωστόσο, ότι η πολεμόχαρη φατρία της Ισλαμικής Δημοκρατίας θα ανταποκριθεί στην αντίστοιχη της αμερικανικής κυβέρνησης. Πιθανώς, θα υπάρξουν συγκρούσεις ή χειρότερα σε μια από τις χώρες που έχουν ήδη εξαθλιώσει, όπως το Ιράκ ή ο Λίβανος ή η Υεμένη. θα συμμετέχουν κι άλλοι περιφερειακοί ιμπεριαλιστές. Για άλλη μια φορά, οι απλοί και αθώοι άνθρωποι θα υποστούν τις συνέπειες.

Τι μπορούμε να κάνουμε; Ας μην ασπαστούμε την αφήγησή τους, αλλά να συνεχίσουμε να κάνουμε, ότι κάναμε: όταν το συγκεκριμένο επεισόδιο ας ελπίσουμε χάσει κάποια προσοχή, επειδή δεν θα έχουν γίνει άλλες καταστροφικές ενέργειες, ας δώσουμε φωνή σε αυτές τις κινήσεις και διαμαρτυρίες ενάντια

στους ισχυρούς των ΗΠΑ, του Ιράν και παντού, ας δείξουμε την αλληλεγγύη μας. Είναι οι μόνοι που μπορούν να τερματίσουν αυτή τη δυστυχία χωρίς να παράγουν περισσότερα αποτυχημένα κράτη και περισσότερες μάζες ανθρώπων βομβαρδισμένων και καταστραμμένων. Γιατί θέλω να δω ξανά αυτό που δεν βλέπω αυτή τη στιγμή, αφού όλοι είναι απασχολημένοι με αυτό το παιχνίδι πολέμου και εξουσίας: υλικό και πληροφορίες για τους αγώνες και τα κινήματα εναντίον των εξουσιαστών, για μια καλύτερη ζωή.

Πηγή:
https://beyondeurope.net/1117/soleimani-killed-worst-case-scenario-a-comment/?fbclid=IwAR3pNXLJkrgFBUGVtPYwJ0-gCJDqJ8EL9E0GsInZC31bBvZRg77qUUqxqnk

---

Κολομβία: Μία κοινωνία σε απεργία

Η αναταραχή στην Λατινική Αμερική όχι μόνο δεν κοπάζει, αλλά αντίθετα εξαπλώνεται. Μετά τις διαδηλώσεις στην Χιλή που συντάραξαν το πολιτικό σύστημα, ακολουθεί η Κολομβία, η χώρα που χρησιμοποιήθηκε σαν προκεχωρημένο φυλάκιο των ΗΠΑ στην προσπάθεια ανατροπής του Μαδούρο στην Βενεζουέλα. Όπως και στην Χιλή, έτσι και στην Κολομβία, χιλιάδες κόσμου κατέβηκε στους δρόμους αμφισβητώντας την κρατική καταστολή για να διαδηλώσει συνολικά ενάντια στο νεοφιλελεύθερο μοντέλο που είναι υπεύθυνο για την εξαθλίωση σημαντικών κομματιών του πληθυσμού καθώς και την καταπίεση των Ιθαγενών. Η κορύφωση των κινητοποιήσεων σημειώθηκε στις 21 Νοέμβρη, όταν χιλιάδες κόσμου διαδήλωσε σε όλες τις μεγάλες πόλεις της Κολομβίας, ενώ στις συγκρούσεις που ακολούθησαν τέσσερις άνθρωποι έχασαν την ζωή τους από τις δυνάμεις καταστολής. Το παρακάτω άρθρο

δημοσιεύτηκε στις 26/11 στο ROAR Magazine. Ο συντάκτης του άρθρου, José Antonio Gutiérrez D. ακτιβιστής και συγγραφέας μας μεταφέρει την εικόνα από τους δρόμους της Κολομβίας. Οι διαδηλώσεις στην Κολομβία συνεχίζονται από τότε, με τον κόσμο να κατεβαίνει στους δρόμους και την 1η Δεκέμβρη, ενώ ο «Εθνικός Διάλογος» που πρότεινε ο Ντούκε μοιάζει ήδη να έχει ναυαγήσει.

Μετάφραση του Βασίλη Γεωργάκη

Η Γενική Πολιτική Απεργία στην Κολομβία ανοίγει τον δρόμο για μια συμμαχία ανάμεσα στην πόλη και την ύπαιθρο, σε διαδηλωτές και κινήματα που μαζί μπορούν να ανατρέψουν την ακροδεξιά κυβέρνηση του Προέδρου Ντούκε.

Ένα φάντασμα πλανάται πάνω από τη Λατινική Αμερική – το φάντασμα της ταξικής πάλης. Από την Αϊτή, στο Εκουαδόρ, το Περού και την Χιλή –οάσεις της νεοφιλελεύθερης διακυβέρνησης μέχρι πριν ένα μήνα– οι δρόμοι καταλήφθηκαν από διαδηλωτές. **Ο θυμός τους δεν κατευθύνεται μόνο εναντίον των κυβερνήσεων, αλλά, ακόμη περισσότερο, εναντίον ενός συστήματος που προκαλεί ανείπωτες δυσκολίες για τους περισσότερους, ενώ ταυτόχρονα προκαλεί απίστευτα κέρδη για λίγους.** Άνθρωποι κουρασμένοι από την απίστευτη ανισότητα που με τα βίας επιβιώνουν, σε χώρες που σύμφωνα με όλους τους οικονομικούς δείκτες, τα πάνε φαινομενικά καλά.

Αυτές οι διαδηλώσεις θέτουν μία ανυπέρβλητη πρόκληση στην δεκαετή κυριαρχία του νεο-συντηρητισμού και του νεοφιλελευθερισμού στην περιοχή. Οι κυβερνήσεις Μπολσονάρο στη Βραζιλία, η de facto πρόεδρος και πραξικοπηματίας Ζανίν Ανιέζ στη Βολιβία, ο Λένιν Μορένο στο Εκουαδόρ, ο Σεμπάστιαν Πινιέρα στην Χιλή και ο Ιβάν Ντούκε στην Κολομβία είναι όλοι τους μέρος αυτής της τεχνοκρατικής και νεοφιλελεύθερης ακροδεξιάς που φλερτάρει με το αυταρχικό ζήλο της παλιάς ακροδεξιάς.

Ο ρατσισμός, ο μισογυνισμός, η ομοφοβία, ο θρησκευτικός φονταμενταλισμός, η εύνοια προς το κεφάλαιο, η δηλητηριώδης αντι-σοσιαλιστική ρητορική και μία επιρρεπής σε διαφθορά

διαχείριση της διακυβέρνησης, όλα αυτά είναι χαρακτηριστικά αυτών των καθεστώτων. Όλοι ανήκουν σε μία λέσχη ανταλλαγής συμβουλατόρων, σε μία επιθετική σταυροφορία κατά του «λαϊκισμού», και είναι πλήρως υποταγμένοι στις επιταγές των ΗΠΑ. Ανίκανοι να καταθέσουν νέες ιδέες. Αναμασούν το ίδιο τροπάρι μέρα-νύχτα: ιδιοκτησία, πατριαρχική οικογένεια, θρησκεία, πατρίδα και άλλες ανοησίες.

Ιβάν Ντούκε: Ένας ανίκανος στην ηγεσία

Υπάρχουν σημάδια ωστόσο πως η κατάσταση γυρίζει! Σε όλη την περιοχή υπάρχει έξαρση διαδηλώσεων κατά του νεοφιλελευθερισμού, οι οποίες ασκούν πίεση στα αυταρχικά αυτά ανδρείκελα. Ακόμα κι αν η ακροδεξιά έχει διατηρήσει την ορμή της στη Βολιβία και τη Βενεζουέλα, ενισχυμένη από τους πατρόνες της στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ, έχει σίγουρα χάσει το μομέντουμ της.

Τώρα είναι η σειρά της κολομβιανής κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την οργή του κόσμου. Απολυταρχικός, καταπιεστικός, διεφθαρμένος και πάνω απ’ όλα ανίκανος, ο πρόεδρος Ιβάν Ντούκε κατάφερε μέσα σε έναν μόλις χρόνο να γίνει ένας από του πιο –αν όχι ο περισσότερο– αντιπαθής πρόεδρος στην ιστορία της Κολομβίας, απορριπτόμενος από το 70% του πληθυσμού. Εκπληκτικό κατόρθωμα σε μία χώρα, η ιστορία της οποίας είναι γεμάτη με προέδρους που έθεσαν τον πήχη της μη-δημοφιλίας πολύ ψηλά.

> *Ο Ντούκε εκλέχθηκε το 2018 ως διάδοχος του πρώην προέδρου Αλβάρο Ουρίμπε – άλλος ένας δυσάρεστος ακροδεξιός, μπλεγμένος σε σκάνδαλα.*

Η καμπάνια του Ντούκε στηρίχθηκε στον φόβο: φόβος για τη Βενεζουέλα, τους περιθωριοποιημένους και την Αριστερά. Κέρδισε την υποστήριξη των πλέον συντηρητικών και αντιδραστικών στοιχείων μιας κοινωνίας έκθετης σε συνεχή προπαγάνδα κατά της Βενεζουέλας και της Αριστεράς.

Απ’ όταν ανέλαβε την εξουσία, είναι ένας εριστικός νταής που

επιτίθεται στη Βενεζουέλα (την ίδια εβδομάδα που συνέβη το περιστατικό με το κομβόι ανθρωπιστικής βοήθειας τον Φεβρουάριο, η κυβέρνηση της Κολομβίας αρνήθηκε ανθρωπιστική βοήθεια στους αφρο-κολομβιανούς που επλήγησαν από πλημμύρες στην φτωχή επαρχία Σοκό). Διέκοψε μονομερώς τις ειρηνευτικές συνομιλίες με τον ELN, το δεύτερο μεγαλύτερο αντάρτικο κίνημα στην Κολομβία και υπονομεύει συστηματικά την συνθήκη ειρήνης με τους πρώην αντάρτες του FARC-EP.

Ο Ντούκε επανέφερε τις ένοπλες συρράξεις μέσω στρατιωτικών επιχειρήσεων εναντίων ανταρτών με καταστροφικές συνέπειες για τους κατοίκους – είναι υπεύθυνος για τις δολοφονίες παιδιών, καθώς παρείχε οικονομικά κίνητρα για την εξόντωση ανταρτών· αυτές του οι αποφάσεις οδήγησαν τον υπουργό Εθνικής Άμυνας σε παραίτηση. Επιπλέον, αναβίωσε την παλιά τακτική αντιμετώπισης των *cocaleros* (καλλιεργητές κοκαΐνης) σαν εγκληματίες, παρά τις –ανεκπλήρωτες– υποσχέσεις για διαχείριση με άλλο τρόπο του ζητήματος των παράνομων φυτειών, όπως αυτές είχαν συμπεριληφθεί στην συνθήκη ειρήνης του 2016.

Όλα αυτά συμβαίνουν εν μέσω υψηλού ποσοστού ανεργίας, κατακόρυφης αύξησης του κόστους ζωής και δολοφονιών μελών της αντιπολίτευσης και βετεράνων ανταρτών. Μετά από μόλις έναν χρόνο, τα πεπραγμένα του Ντούκε, που δεν ήταν παρά σοκαριστικά, φυσιολογικά εξάντλησαν τις αντοχές του κόσμου.

21 Νοεμβρίου: Οργή και Καταπίεση

Στις 21 Νοεμβρίου καλέστηκε Γενική Πολιτική Απεργία (*paro cívico*) σε ένδειξη διαμαρτυρίας απέναντι σε κάποιες προτάσεις του Ντούκε, όπως οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις στον χώρο της εργασίας που θα μείωναν το ήδη ανεπαρκές ελάχιστο εισόδημα και θα ιδιωτικοποιούσαν το ασφαλιστικό σύστημα. Η πολιτική απεργία αποτελεί μία μορφή διαμαρτυρίας σε μία χώρα όπου η πλειοψηφία του πληθυσμού δεν εργάζεται επίσημα και συνεπώς δεν μπορεί να συμμετάσχει σε συλλογικές διαδικασίες σε χώρους εργασίας. Όλοι βγαίνουν στους δρόμους για να διαμαρτυρηθούν με όποιον τρόπο μπορούν: οι εργάτες απεργούν, οι μαθητές και φοιτητές απέχουν

από τα μαθήματα, οι άνθρωποι των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων κλείνουν τους δρόμους κλπ.

Η Εθνική Επιτροπή για την Πολιτική Απεργία (*Comité Nacional de Paro)*, μία οργάνωση ομπρέλα για τις οργανώσεις των Ιθαγενών, των αγροτών, των πολιτών και των εργατών, κάλεσε τον Οκτώβριο σε διαδηλώσεις κατά της διαφθοράς, του κόστους ζωής και των εισοδηματικών πολιτικών· με ευρεία κοινωνική υποστήριξη, κάλεσαν για την υπεράσπιση του δικαιώματος στην κοινωνική διαμαρτυρία και για το τέλος της καταπίεσης και στρατιωτικοποίησης, αλλά και σε μέτρα κατά της ανεργίας που έφτανε το 11%, χωρίς να συνυπολογίζεται η υποαπασχόληση και η μαύρη εργασία που εμπλέκουν το 50% της εργατικής δύναμης.

> *Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως τα περισσότερα κόμματα της Αριστεράς, συμπεριλαμβανομένου του FARC, έχουν διατηρήσει μία χλιαρή στάση απέναντι στην απεργία. Πιθανότατα όντες απασχολημένοι με τις προηγούμενες εκλογές του Οκτωβρίου, απέτυχαν να αντιληφθούν την σημασία αυτού του (μετεκλογικού) κινήματος που γεννάται στους δρόμους.*

Πριν καν ξεκινήσει η απεργία, οι αρχές εισέβαλαν σε σπίτια διοργανωτών και πραγματοποίησαν συλλήψεις. Ανίδεος για το βάθος της λαϊκής οργής και αγανάκτησης, ο Ντούκε βρήκε τον μπαμπούλα που αναζητούσε, κατηγορώντας «ξένους αναρχικούς» για τις διαδηλώσεις, και συγκεκριμένα το São Paulo Forum. Ένας απόστρατος αντάρτης του FARC-EP εξήγησε στο ROAR:

> *Οι άνθρωποι έχουν πραγματικά φτάσει στα όριά τους: οι φοιτητές και οι εργάτες δεν μπορούν να αντέξουν άλλο, αλλά η κυβέρνηση δεν μπορεί να πει κάτι άλλο, παρά πως αντάρτες και μέλη ναρκομαφιών διεισδύουν σε αυτές τις συγκεντρώσεις. Φοβούνται, οπότε επινοούν τον δικό τους μπαμπούλα για να καταπιέσουν, δυσφημίσουν και αγνοήσουν τους διαδηλωτές.*

Η κυβέρνηση έκλεισε τα σύνορα, στρατιωτικοποίησε τις πόλεις και απείλησε τους διοργανωτές. Απαγόρευσε ακόμη κι ένα

φυλλάδιο που εξέδωσε μία φοιτητική συλλογικότητα που έδινε συμβουλές για την αντιμετώπιση αυθαιρεσιών από την ESMAD, τα αντίστοιχα ΜΑΤ της Κολομβίας.

Πολύ σύντομα, ο πρόεδρος αναγνώρισε αδέξια πως οι διαδηλωτές είχαν ένα ή δύο δίκαια αιτήματα. Πολύ λίγα, πολύ αργά: από τότε, το μείγμα από μέτρα καταπίεσης και αλαζονείας είχε ήδη εξαγριώσει μεγάλο μέρος του πληθυσμού. Ο Ντούκε άρχισε, τότε, να ψεύδεται ξεδιάντροπα, αρνούμενος πως σχεδίαζε μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος ή μείωση του κατώτερου μισθού.

Σε αυτό το στάδιο, ωστόσο, ο κύβος έχει ριφθεί. Παρά τις τρομοκρατικές μεθόδους που η κυβέρνηση χρησιμοποιεί και το κλίμα φόβου που αυτές δημιουργούν, εκατοντάδες χιλιάδες αν όχι εκατομμύρια, από όλη την χώρα βγαίνουν στους δρόμους για να διαδηλώσουν, όχι μόνο με συγκεκριμένα αιτήματα, αλλά ακόμη περισσότερο επειδή έχουν αγανακτήσει με το νεοφιλελεύθερο καπιταλιστικό σύστημα και την άρχουσα τάξη της Κολομβίας που επωφελείται από αυτό.

Αντίθετα με τις διαδηλώσεις της προηγούμενης δεκαετίας, που κυριαρχούνταν από την αναστάτωση στον αγροτικό χώρο, η πολιτική εθνική απεργία ήταν κατά βάση αστικό φαινόμενο, αν και υπάρχει συμμετοχή και αγροτικών συλλογικοτήτων.

Όπως ήταν αναμενόμενο, η καταστολή ήρθε άμεσα. Η συνδυασμένη δράση της ESMAD και του στρατού άφησε τρεις νεκρούς στην κοιλάδα Καούκα στις 21 Νοέμβρη, συν εκατοντάδες συλλήψεις και τραυματισμούς σε όλη τη χώρα. Οι συγκρούσεις στην στην πόλη Κάλι ήταν ιδιαίτερα σφοδρές. Σε απάντηση, στις γειτονιές La Macarena και Candelaria στην Μπογκοτά έγιναν αυθόρμητες *cacerolazos* (διαμαρτυρίες με κατσαρόλες, ιδιαίτερα συνηθισμένες στην Λατινική Αμερική), που εξαπλώθηκαν σε όλη την πόλη και την υπόλοιπη χώρα.

Την επόμενη μέρα, οι διαδηλώσεις και τα οδοφράγματα συνεχίστηκαν και η ESMAD συγκρούστηκε με διαδηλωτές στις εργατικές συνοικίες των σημαντικότερων πόλεων. Υποστηρικτές

της κυβέρνησης ξεκίνησαν μία καμπάνια στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης με σκοπό να προκαλέσουν πανικό, υποστηρίζοντας πως βάνδαλοι επιτίθενται σε σπίτια, για να αποθαρρύνουν τον κόσμο από το να κατέβει στις πορείες, ενώ παράλληλα σημάδευαν σπίτια διαδηλωτών σαν αυτόκλητοι προστάτες του νόμου.

> *Η απάντηση της κυβέρνησης ήταν η πλήρης κινητοποίηση του στρατού στην πρωτεύουσα – άρματα μάχης και 4.000 στρατιώτες περιπολούσαν στους δρόμους της Μπογκοτά, επιβάλλοντας απαγόρευση κυκλοφορίας από τις 21.00 έως τις 6.00 το πρωί της Παρασκευής.*

Οι άνθρωποι αγνόησαν την απαγόρευση *en masse* και πραγματοποίησαν το βράδυ *cacerolazos,* ενώ έστησαν χορούς στους δρόμους. Ωστόσο η καταστολή συνεχίστηκε, ιδιαίτερα στις εργατικές συνοικίες. Όμως, όπως εξήγησε στο ROAR ο Ζιλμπέρτο Μαρτίνεζ, μέλος της εκτελεστικής επιτροπής του CUT Colombia (*Central Unitaria de Trabajadores*, το μεγαλύτερο εργατικό συνδικάτο της χώρας): *«Οι άνθρωποι δεν φοβούνται πια, γι' αυτό αντιμετώπισαν και απάντησαν στην επίθεση, οι άνθρωποι αντιμετώπισαν την ESMAD, συγκεντρώνονται στους δρόμους»*.

Η κλιμάκωση των αγροτικών διαμαρτυριών

Από την μία πλευρά υπάρχει μία τάση –ορθά– να εξετάζονται τα πρόσφατα γεγονότα στην Κολομβία στο πλαίσιο των παγκόσμιων αγώνων ενάντια στο κόστος ζωής, τη διαφθορά και τη νεοφιλελεύθερη λιτότητα της τελευταίας δεκαετίας· αυτοί οι αγώνες, όμως, είναι επίσης μέρος ενός εσωτερικού κύκλου αγώνων που άρχισαν στην Κολομβία το 2008.

Εκείνη τη χρονιά, εργάτες γης σε καλλιέργειες ζαχαρότευτλων στην νοτιοδυτική Κολομβία απήργησαν για τρεις μήνες, ενώ ακολούθησε μαζική κινητοποίηση των κοινοτήτων των Ιθαγενών, γνωστές ως *minga* («συλλογική προσπάθεια» σε διάφορες γλώσσες ιθαγενών). Από τότε, αυξήθηκαν οι διαμαρτυρίες και οι λαϊκές κινητοποιήσεις, ειδικά στις αγροτικές περιοχές. Οι αστικές διαμαρτυρίες περιορίστηκαν σε γιγαντιαίες διαδηλώσεις των

φοιτητών το 2011 και κάποιους ηρωικούς αλλά απομονωμένους αγώνες συνδικάτων, οι οποίοι συχνά χτυπήθηκαν από μπράβους και «αποσπάσματα θανάτου» (death squads), με αποτέλεσμα η Κολομβία να έχει την παγκόσμια πρωτιά στις δολοφονίες συνδικαλιστών.

Με τα αγροτικά σωματεία και τις κοινότητες Ιθαγενών στην πρώτη γραμμή, η ύπαιθρος γνώρισε μία περίοδο μαζικών κινητοποιήσεων που αντιστάθηκαν στη στρατιωτικοποίηση της υπαίθρου, αντιτιθέμενες –ανεπιτυχώς– σε διάφορες εμπορικές συμφωνίες με τις ΗΠΑ και την ΕΕ και, κυρίως, αντιπαρατέθηκαν με την πραγματοποίηση γιγαντιαίων πρότζεκτ στον αγροτικό και τον εξορυκτικό τομέα.

> *Ήταν αυτή η αντίσταση, την οποία μπορεί κανείς να δει με τον καλύτερο τρόπο στους αγώνες των κοινοτήτων Tolima, ενάντια στην εταιρεία-γίγαντα των εξορύξεων χρυσού, την Anglo Gold Ashanti, που ένωσε τους αγρότες με τις μάζες των πόλεων μέσω οικολογικών κινημάτων.*

Η κλιμάκωση των αγροτικών κινητοποιήσεων, μαζί με τις όλο και πιο αποτελεσματικές επιθέσεις ανταρτών εναντίον του στρατού, ειδικά του FARC-EP, δημιούργησαν το υπόβαθρο για την έναρξη ειρηνευτικών συνομιλιών ανάμεσα στο επαναστατικό κίνημα και την κυβέρνηση της Κολομβίας στα τέλη του 2012. Δυστυχώς, οι δυνατότητες μετασχηματισμού διαλύθηκαν εξαιτίας της απομόνωσης του πληθυσμού από τις διαπραγματεύσεις που έλαβαν χώρα στην Κούβα, της μη επιμονής στην ευρύτερη δυνατή λαϊκή συμμετοχή καθώς και εξαιτίας της έμφασης που δόθηκε σε αιτήματα που συμπεριελάμβανε το Σύνταγμα ούτως ή άλλως, εφόσον η εμμονή της Κυβέρνησης να μην θιχτεί το οικονομικό μοντέλο έγινε ανεκτή από την διαπραγματευτική ομάδα του FARC-EP.

Τελικά, η διστακτικότητα της κυβέρνησης να εφαρμόσει την οποιαδήποτε ουσιώδη αλλαγή, σε συνδυασμό με ένα αντάρτικο κίνημα που έβλεπε οποιαδήποτε μαζική συμμετοχή στις διαπραγματεύσεις σαν απειλή στην «κυριότητα» της διαδικασίας, κατέληξε σε μία περιορισμένη, μη μεταρρυθμιστική, συνθήκη

ειρήνης το 2016.

Το 2013, μία σειρά αγροτικών διαδηλώσεων –που ξεκίνησαν από καλλιεργητές καφέ τον Μάρτιο και ακολουθήθηκαν από κινητοποιήσεις καλλιεργητών κοκαΐνης στις παραμεθόριες περιοχές με την Βενεζουέλα– οδήγησαν σε μαζική αγροτική απεργία ενάντια στην συνθήκη ελεύθερου εμπορίου που είχαν υπογραφεί με τις ΗΠΑ το προηγούμενο έτος. Αυτή η αγροτική διαμαρτυρία έβγαλε εκατομμύρια κόσμου στους δρόμους και συγκέντρωσε μία δίχως προηγούμενο υποστήριξη στα αστικά κέντρα. Αφού 25 άνθρωποι σκοτώθηκαν και εκατοντάδες τραυματίστηκαν και συνελήφθησαν, η κυβέρνηση συμφώνησε να διαπραγματευτεί με τα αγροτικά συνδικάτα ξεχωριστά, αναλόγως τον κλάδο και την περιοχή.



Κατ’ αυτό τον τρόπο, η συλλογική δύναμη που είχε συσσωρευθεί μέσα σε ένα μήνα διαδηλώσεων, κατακερματίστηκε και περιορίστηκε επιτυχημένα. Η παραδοσιακή αριστερά και τα κινήματα της, θορυβημένη πιθανώς από την ανεξαρτησία του κινήματος, επέλεξε να απέχει από τις διαδηλώσεις,

δυσφημίζοντας την άμεση δράση ως «υπονομευτική» για την κυβέρνηση Σάντος και συνεπώς για την ειρηνευτική διαδικασία. Αντιθέτως, επικεντρώθηκαν σε μία μάταιη εκλογική στρατηγική, που απέφερε τα φτωχότερα αποτελέσματα την επόμενη χρονιά. **Δεν κατάλαβαν ότι η οργή στους δρόμους σπάνια διοχετεύεται μέσα από τις κάλπες.**

Σε έναν βαθμό, η ειρηνευτική διαδικασία –η οποία είχε περιγραφεί ως προσπάθεια «κατευνασμού» από αριστερούς επικριτές– μαζί με την εκλογοκεντρική στρατηγική της Αριστεράς έκαμψε την τάση για κλιμάκωση των κινητοποιήσεων την περίοδο 2008-2013. Αλλά αυτή η κατάσταση ήταν προσωρινή.

Και τώρα; Μαθαίνοντας από τα διδάγματα ενός πολύχρονου αγώνα

Οι σημερινές διαδηλώσεις είναι οι μεγαλύτερες από τον Σεπτέμβριο του 1977, όταν μία πολιτική απεργία ενάντια στο υψηλό κόστος ζωής, την καταστολή, την καταπίεση και τους χαμηλούς μισθός, καταπνίγηκε βίαια από το κράτος. Το Διάταγμα περί Ασφάλειας του 1978 έδωσε σημαντικές εξουσίες στον στρατό και τα στρατοδικεία, για να αντιμετωπίσουν κάθε αντίδραση. Αργότερα, παρακρατικοί μηχανισμοί –βλ. «αποσπάσματα θανάτου»– εξαπλώθηκαν, και η ειδεχθής πρακτική των απαγωγών–εξαφανίσεων ξεκίνησε.

Ένα τμήμα της Αριστεράς πίστεψε πως ένα αντάρτικο πόλεων θα αναδυόταν κατευθείαν μετά την εμφάνιση του αντάρτικου της υπαίθρου – μία εκτίμηση που, αν και αποδείχθηκε λανθασμένη, δεν ήταν τελείως αβάσιμη μετά τα γεγονότα στη Νικαράγουα. Πυρήνες ενόπλων πολλαπλασιάζονταν όσο το Διάταγμα περί Ασφάλειας και η ολομέτωπη καταπίεση που ακολούθησε την πολιτική απεργία του 1977, οδήγησε πολλούς στρατευμένους αριστερούς στον ένοπλο αγώνα, καθώς έβλεπαν πως τα περιθώρια πολιτικής αντιπαράθεσης συρρικνώνονταν.

Είναι γνωστό το μοτίβο στην Κολομβία, πως κάθε λαϊκή κινητοποίηση φέρνει κρατική καταπίεση και η καταπίεση οδηγεί σε μεγέθυνση τα αντάρτικα κινήματα. Τα αστικά κέντρα

παρέμεναν, ωστόσο, κατά πολύ, απροσπέλαστα για τους αντάρτες. Η παραδοσιακή Αριστερά έβλεπε τα γεγονότα σαν ευκαιρία για να συγκεντρώσει ψήφους και ως σημάδι πως οι άνθρωποι στρέφονται προς αυτή. Ωστόσο, θα δοκίμαζαν μεγάλη απογοήτευση με τα εκλογικά τους αποτελέσματα το 1978.

Και τώρα; Καθώς ο αριθμός των ανταρτών που απορρίπτουν την συμφωνία του FARC-EP με την κυβέρνηση αυξάνεται, είναι φανερό πως υπό τις παρούσες συνθήκες και δεδομένης της απροθυμίας της κυβέρνησης να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την συνθήκη, είναι ορατό το ενδεχόμενο αναζωπύρωσης του ένοπλου αγώνα στην ύπαιθρο.

> *Ωστόσο, τα αστικά κέντρα έχουν εντελώς διαφορετική δυναμική και η λογική του ένοπλου δεν φαίνεται πως μπορεί να φέρει τις αλλαγές εκείνες στις οποίες προσβλέπει η πλειοψηφία του πληθυσμού.*

Παρομοίως, οι άνθρωποι στην Κολομβία δεν εκφράζουν αναγκαστικά την οργή και την αγανάκτησή τους μέσω των εκλογών. Συνεπώς, τα συμπεράσματα από το 1977, τόσο από την ένοπλη Αριστερά όσο και από την παραδοσιακή, πιθανότατα δεν είναι εφαρμόσιμα στο παρόν.

Αν και θα ήταν εξαιρετικά κοντόφθαλμο το να αγνοήσουμε την δύναμη της ακροδεξιάς και του Ουριμπισμού (πολιτικό ρεύμα αναφερόμενο στον πρόεδρο της Κολομβίας την περίοδο 2002-2010, Αλβάρο Ουρίμπε), είναι ξεκάθαρο πως όποια νομιμοποίηση κι αν είχε αυτή, εξατμίστηκε για τον περισσότερο κόσμο. Αλλά, αν μία προοδευτική εναλλακτική δεν καλύψει το κενό, τότε ο δρόμος θα ανοίξει για μία απολυταρχική επίλυση στην κρίση ηγεμονίας, όπως ακριβώς έγινε το 1977-78. Όσον αφορά αυτό το ενδεχόμενο, ο Μαρτίνεζ του CUT δηλώνει πως:

Προσπαθούμε να συνεχίσουμε με διαρκείς δράσεις […] η 21η (εν. Νοέμβρη) ήταν μια εκπληκτική επίδειξη μαχητικού πνεύματος. Έγιναν cacerolazos σε όλη τη χώρα […] Οπότε η καταστολή πιθανότατα θα χειροτερέψει, γιατί έχουμε μία ακροδεξιά

κυβέρνηση. Αλλά οι άνθρωποι δεν αντέχουν άλλο, όμως χωρίς σαφή κατεύθυνση οι άνθρωποι δεν ξέρουν προς τα που να βαδίσουν, αυτό θα συμβεί και πρέπει να είμαστε προετοιμασμένοι.

Δεδομένης της πρότερης εμπειρίας, θα ήταν επίσης ανόητο να βασιζόμαστε στις κάλπες για μία αρμόζουσα απάντηση στην κρίση. Το μαχητικό πνεύμα των ανθρώπων πρέπει να οργανωθεί ανεξάρτητα, γύρω από τα πιο άμεσα αιτήματα τους: επιτροπές συνταξιούχων, νεολαίων, γυναικών, για τα μυριάδες αιτήματα. Πρέπει να οργανωθούν για να ασκήσουν πίεση και να εμπλακούν με άμεση δράση – το διακύβευμα που τέθηκε στους δρόμους θα κερδηθεί στους δρόμους. Θα πρέπει επίσης να δράσουν συλλογικά και κανένας ιδιαίτερος τομέας δεν θα πρέπει να εμπλακεί σε ξεχωριστές διαπραγματεύσεις όπως έγινε το 2014· το κλειδί είναι η ενότητα.

Το εργατικό κίνημα πρέπει να είναι δυνατό και να δώσει το παράδειγμα. Σε σχέση με το μέγεθος της κρίσης που αντιμετωπίζει το πολιτικό κατεστημένο, υπάρχει η ανάγκη να έρθει η δύναμη από τα κάτω. Μιλώντας στο ROAR, ένας ακτιβιστής από τις εργατικές συνοικίες του Κάλι σημείωσε τα εξής:

Η κατάσταση είναι θερμή. Οι άνθρωποι τώρα πιστεύουν ότι η κατάσταση μπορεί όντως να αλλάξει. Αλλά χρειάζεται να είμαστε σταθεροί και να απαιτήσουμε την άμεση παραίτηση του Ντούκε. Δεν μπαίνουμε σε καμία διαπραγμάτευση μαζί του. Και γιατί να μπούμε; Δεν τηρεί ποτέ τις υποσχέσεις του. θα αξιοποιήσει τις διαπραγματεύσεις μόνο σαν αντιπερισπασμό, ώστε οι άνθρωποι να συναινέσουν με κάποια συμφωνία που δεν πρόκειται να τηρήσει. Αυτή η κυβέρνηση πρέπει να πέσει.

Αυτή η προειδοποίηση γίνεται όλο και πιο επίκαιρη τώρα που η κυβέρνηση καλεί σε εθνικό διάλογο, πιθανότατα για να φθείρει το κίνημα. Ένας αγρότης ακτιβιστής από το Πουτουμάγιο εξηγεί:

Πάντα υποστηρίζαμε πως είναι ένα κράτος–μαφία, αλλά όποτε μας καλούν να κάτσουμε μαζί τους για καφέ, τρέχουμε να παρουσιαστούμε και με αυτό τον τρόπο το νομιμοποιούμε.

Χρειάζεται να είμαστε πιο συνεκτικοί.

Ο Μαρτίνεζ από το CUT επίσης τονίζει:

Την Τρίτη 26 [Νοεμβρίου], η Εκτελεστική Επιτροπή της πολιτικής απεργίας θα αποφασίσει σχετικά με την πρόταση. Η κυβέρνηση μιλάει για εθνική συμφωνία με τους δημαγωγούς, όχι με τις λαϊκές οργανώσεις στην πραγματικότητα. Δεν θέλουμε άλλες υποσχέσεις. Ξέρουν τα αιτήματα μας: κοινωνική πρόνοια, εργατικά δικαιώματα. Ο διάλογος για την κυβέρνηση είναι ένας τρόπος να επιβάλλουν τις θέσεις τους, δεν πρέπει να είμαστε αφελείς ως προς αυτό.

Η τελευταία αυτή κρίση στην Κολομβία απέχει πολύ από το να επιλυθεί. Η πρόκληση για τις λαϊκές κινητοποιήσεις συνίσταται στη διατήρηση του μομέντουμ, στη μετατροπή της οργής σε οργάνωση, των σλόγκαν σε προτάσεις που θα πρέπει να κερδηθούν στον δρόμο, την ίδια στιγμή που πρέπει το κίνημα να παραμείνει ενωμένο και να αποφύγει τον κίνδυνο του κατακερματισμού.

Την ίδια ώρα, άσκοπες διαπραγματεύσεις, εν είδη μεταμέλειας πρέπει να αποφευχθούν, καθώς και οι προβοκάτσιες που μπορεί να στρέψουν μερίδες των διαδηλωτών να συγκρουστούν μεταξύ τους. Ένα κύμα αγροτικών ταραχών ετοιμάζεται για το επόμενο έτος, όταν θα ενωθεί με μία νέα γενιά εξεγερμένων των πόλεων, που έμαθαν το μάθημά τους με τον σκληρό τρόπο. Τότε θα υπάρξει η ευκαιρία να δοθεί το τελειωτικό χτύπημα στην ακροδεξιά. Αν οι ολιγάρχες της Κολομβίας πιστεύουν όντως πως αυτή είναι μία περαστική κατάσταση που θα συντριβεί μέσω παραπλάνησης και καταπίεσης, θα τα βρουν μπροστά τους.

Εξέγερση στη Χιλή: μια ολόκληρη χώρα ενάντια στο νεοφιλελευθερισμό

αναδημοσίευση από το συντροφικό Beyond Europe

στο ρεπορτάζ και τις φωτογραφίες ο Paul Frei, στη (βιαστική) μετάφραση ο Στέφανος Μπατσής

Μια φωτιά έχει ξεσπάσει στη Νότια Αμερική. Κι ενώ στη Βραζιλία και τη Βολιβία τα τροπικά δάση καίγονται κυριολεκτικά, στην Αργεντινή έχουμε εδώ και εβδομάδες πορείες και διαμαρτυρίες ενάντια στις νεοφιλελεύθερες μεταρρυθμίσεις του συντηρητικού προέδρου Μάκρι. Στο Περού ο πρόεδρος διαλύει το Κοινοβούλιο και στο Εκουαδόρ η κυβέρνηση αναγκάζεται να εγκαταλείψει τη χώρα έπειτα από τις μαζικές διαδηλώσεις και τη γενική απεργία.

Μέσα σ’ αυτό το χάος, η Χιλή παρουσιάζεται ως μια ήρεμη και σταθερή χώρα, και γι’ αυτό ο δεξιός πρόεδρος και δισεκατομμυριούχος Πινέιρα ακόμη κομπάζει στις αρχές του Οκτώβρη: η Χιλή είναι «μια όαση στη μέση μιας ανήσυχης Λατινικής Αμερικής». Λιγότερο από δύο εβδομάδες αργότερα κι η αφήγηση αυτή έχει εκραγεί. Τώρα, ο Πινέιρα μιλάει για «έναν πόλεμο απέναντι σε έναν ισχυρό εχθρό».

Από την 19η Οκτωβρίου, μια πανεθνική εξέγερση έχει εξαπλωθεί στη Χιλή. Η ισορροπία ύστερα από μόλις λίγο περισσότερο από μία εβδομάδα είναι η εξής: 20 θάνατοι, χιλιάδες τραυματίες, από τους οποίους σχεδόν 500 με τραύματα από πυροβολισμούς, 6000 συλλήψεις, 18 καταγγελίες ενάντια στην αστυνομία για βιασμούς, περισσότεροι από 20 εξαφανισμένοι άνθρωποι.

Τι συνέβη όμως κι η κατάσταση κλιμακώθηκε σε τέτοια έκταση; Βρίσκομαι στο δρόμο για το Σαντιάγκο της Χιλής ώστε να σχηματίσω επιτόπου μια ιδέα της πραγματικότητας.

Η σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι

«Η Χιλή είναι ένας κοιμώμενος γίγαντας», μου λέει ο ταξιτζής στη διαδρομή προς το κατάλυμά μου στο Barrio Brasil, λίγα μόνο τετράγωνα μακριά από το Palacio de la Moneda, την έδρα της κυβέρνησης.

«Η αύξηση των κομίστρων υπερχείλισε το ποτήρι», λέει. Μετά τη σταδιακή αύξηση των τιμών των εισιτηρίων, μαθητές και φοιτητές κάλεσαν σε μια συλλογική εισιτηριοδιαφυγή. Οι ίδιοι δεν θίγονται από την αύξηση αυτή, αλλά έδειξαν αλληλεγγύη.

Όταν οι μπάτσοι αντέδρασαν ιδιαίτερα δυναμικά, έγινε επίθεση στο μετρό και ολόκληροι συρμοί παραδόθηκαν στη φωτιά, ενώ σουπερμάρκετ λεηλατήθηκαν και κάηκαν. Στη φτωχή πόλη του Βαλπαραΐσο, αναγκάστηκαν να εκκενώσουν το κοινοβούλιο όταν οι διαδηλωτές κατάφεραν να ξεπεράσουν τους φραγμούς. Από άκρη σε άκρη της χώρας, η αστυνομία έχασε τον έλεγχο και ο πρόεδρος κήρυξε κατάσταση έκτακτης ανάγκης κι έστειλε το στρατό στους δρόμους.

Μετά τη νεοφιλελεύθερη ανοικοδόμηση της χώρας από τον δικτάτορα Αουγκούστο Πινοσέτ (1973-1990), τα περιουσιακά στοιχεία του κράτους ιδιωτικοποιήθηκαν και τα κρατικά επιδόματα μειώθηκαν δραματικά. Μέχρι και σήμερα, το ηλεκτρικό, το νερό, η υγεία, η εκπαίδευση και το συνταξιοδοτικό σύστημα είναι ιδιωτικοποιημένα. Έτσι, η διαμαρτυρία γρήγορα εξελίχθηκε σε μια εξέγερση που κατηγορεί τους καθημερινούς και συστηματικούς περιορισμούς του καπιταλισμού.



Μια καμμένη τράπεζα

Chile despertó

Μία μόλις ημέρα μετά την τεράστια διαδήλωση, οι δρόμοι στο κέντρο του Σαντιάγκο είναι ανατριχιαστικά άδειοι. Η περιοχή γύρω από το Palacio de la Moneda είναι κλειστή. Αστυνομικοί με την πλήρη, πράσινη ενδυμασία στέκονται σε κάθε γωνία και τα μαγαζιά έχουν οχυρώσει τις εισόδους και τα παράθυρά τους.

Με περισσότερους από 1.2 εκατομμύρια συμμετέχοντες στην πρωτεύουσα, η διαδήλωση ήταν η μεγαλύτερη από το τέλος της δικτατορίας, σχεδόν 30 χρόνια πριν. Η διαδήλωση αυτή, όπως και οι προηγούμενες, συγκεντρώνονται στην Plaza Baquenado. Η πλατεία λειτουργεί ως κυκλικός κόμβος από τον οποίο η 8 λωρίδων, κύρια λεωφόρος Avenida Libertador Bernardo O’ Higgins ξεκινά για να καταλήξει στο κτήριο της κυβέρνησης. Κατά μήκος του δρόμου αλλά και στους παράδρομους, μπορεί να δει κανείς

αναρίθμητα γκράφιτι και ταγκιές.

Σε αυτή την περιοχή είναι που συγκεντρώθηκαν τις τελευταίες μέρες οι συγκρούσεις με τους μπάτσους, κι ένας διαδηλωτής μου περιγράφει την κατάσταση. «Η Χιλή ξύπνησε (Chile despertó)», λέει. Το σύνθημα αυτό το ακούει κανείς ξανά και ξανά στις πορείες και το διαβάζει στα μπάνερ.

Στα περίπου δύο χιλιόμετρα που χωρίζουν το Palacio de la Moneda και την Plaza Baquenado, υπάρχουν τρεις σταθμοί του μετρό, οι οποίοι καταστράφηκαν όλοι και είναι ακόμη κλειστοί. Πέντε κτήρια τα οποία βρίσκονται στη διαδρομή αυτή κάηκαν συθέμελα κι όσα απέμειναν, κυρίως κρατικά κτήρια και μαγαζιά κατά μήκος του δρόμου, είναι κλειστά και οχυρωμένα. Ένα μεγάλο γκράφιτι στολίζει το πολιτιστικό κέντρο Centre Gabriela Ministral: «Κανένας διάλογος όσο ο στρατός βρίσκεται στους δρόμους», έχει γραφτεί στην αυτοσχέδια ξύλινη προστασία του κτηρίου. Οι εικόνες των τανκς στους δρόμους γέννησαν σε πολλούς Χιλιανούς συνειρμούς με τη στρατιωτική δικτατορία και πυροδότησαν μίσος για το κράτος.

Σύμφωνα με μία έρευνα του ινστιτούτου CADEM, το 78% του πληθυσμού είναι ενάντια στις πολιτικές του δεξιού προέδρου και της συμμαχίας του, που απαρτίζεται από δεξιά και φασιστικά κόμματα όπως το Independent Democratic Union (UDI). Μετά τις μαζικές διαμαρτυρίες και τις μεγάλες διαδηλώσεις, ο πρόεδρος Πινέιρα απολογήθηκε και εισήγαγε μια σειρά μεταρρυθμίσεων με σκοπό την επιστροφή στην κανονικότητα, όπως είναι η μείωση των εβδομαδιαίων ορών εργασίας σε 40, η αύξηση του κατώτατου μισθού και των συντάξεων κατά 20%. Με αυτά τα βήματα επιχείρησε να αποκαταστήσει τους φυσιολογικούς ρυθμούς, διότι τη Δευτέρα υποτίθεται πως ένας απεσταλμένος των Ηνωμένων Εθνών θα ερχόταν για να παρατηρήσει την κατάσταση από την άποψη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αν και αυτή η επίσκεψη αναβλήθηκε για άγνωστους λόγους.

Pacos Culiaos – Asesinos

Αλλά αυτές τις μέρες στη Χιλή, κανονικότητα είναι η εξέγερση. Ενώ μια φιλειρηνική, αυθόρμητη πορεία περίπου 2000 ανθρώπων βρίσκεται στο δρόμο για την έδρα της κυβέρνησης, τα οδοφράγματα φλέγονται ξανά στην Plaza Baquedano κι οι μπάτσοι δέχονται επίθεση.

Μια μέρα μετά τη μεγάλη διαδήλωση, αρκετές χιλιάδες άνθρωποι συγκεντρώθηκαν ξανά στην πλατεία για να διαμαρτυρηθούν εκ νέου. Εδώ κανείς δεν θέλει να επιστρέψει στην κανονικότητα. Σ’ ένα από τα πανό της διαδήλωσης γράφει πως «ο μεγαλύτερος μου φόβος είναι ότι όλα θα συνεχιστούν σαν να μη συνέβη τίποτα». Λίγα μέτρα πιο πέρα, η κύρια είσοδος του σταθμού του μετρό του Baquedano είναι καλυμμένη με πέτρες και μερικές βόμβες μολότοφ. Οι μπάτσοι είναι πίσω από την πύλη που μπλοκάρει την είσοδο στο μετρό και προσπαθούν να κρατήσουν την είσοδο. Δίπλα στην είσοδο, ένα ακόμη γκραφίτι κατηγορεί του μπάτσους πως «εδώ βασανίζουν».



Η είσοδος του σταθμού Baquenado στο Σαντιάγκο

Πολλές από τις κατηγορίες βαρύνουν τους μπάτσους και τον στρατό. Δεν είναι μόνο ότι οι μπάτσοι και ο στρατός πυροβόλησαν τους διαδηλωτές, τραυματίζοντας εκατοντάδες ανθρώπους, ορισμένους από αυτούς σοβαρά. Αλλά, ακόμη, σύμφωνα με επίσημα νούμερα, 5 διαδηλωτές έχουν ήδη πυροβοληθεί, ποδοπατηθεί ή χτυπηθεί μέχρι θανάτου και τουλάχιστον 20 άνθρωποι έχουν εξαφανιστεί.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το Instituto Nacional de Derecho Humanos (INDH – Εθνικό Ινστιτούτο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα), έχουν υποβληθεί ήδη 94 καταγγελίες για βασανισμό και 18 για σεξουαλική κακοποίηση (συμπεριλαμβανομένων βιασμών).

Ακόμη, στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης κυκλοφόρησε η αυτοψία κάποιων καμένων σωμάτων, τα οποία βρέθηκαν μέσα σε ένα σουπερμάρκετ. Σύμφωνα με την έκθεση, τα πτώματα έφεραν

τραύματα από πυροβολισμούς στο στήθος, υποδηλώνοντας τη δολοφονία τους και τη συγκάλυψη από την αστυνομία ή το στρατό. Το εάν αυτό είναι αλήθεια θα διασαφηνιστεί οριστικά -εάν φυσικά γίνει αυτό- τις ερχόμενες εβδομάδες.

Οι περισσότεροι διαδηλωτές αλλά και οι ταξιτζήδες, οι δημοσιογράφοι και οι πωλητές των καταστημάτων, πιστεύουν ότι οι μπάτσοι ή άλλοι που παρεισφρέουν στις διαδηλώσεις ευθύνονται πολλές φορές για εμπρησμούς ήδη ληστεμένων σουπερμάρκετ. Ακόμη κι ένας πυροσβέστης από το Σαντιάγκο θεωρεί ότι αυτό είναι πιθανό. «Στην περίπτωση μιας επίθεσης εμπρησμού, η ασφαλιστική εταιρεία οφείλει να πληρώσει για τη ζημιά. Κι άλλωστε γιατί να ληστέψεις ένα ήδη κλεμμένο σουπερμάρκετ;» (Ωστόσο, ο ίδιος απορρίπτει τη λεηλασία, όχι επειδή δεν είναι δίκαια, αλλά γιατί κηλιδώνει τη δημόσια εικόνα των διαδηλωτών).

Η διάθεση στην Plaza Baquenado παραμένει απαράλλαχτη. Στην πλατεία η πορεία τραγουδά, ενώ μικροπωλητές πουλάνε ποτά και φαγητό. Πλαστικές σφαίρες και δακρυγόνα εκτοξεύονται ξανά και ξανά, για να αποκρούσουν τις επιθέσεις στο σταθμό.

Ύστερα από λίγες ώρες, ακόμη περισσότερες αστυνομικές δυνάμεις καταφθάνουν για να καθαρίσουν την πλατεία. Όπως προσεγγίζουν την πλατεία από έναν από τους δρόμους, καλωσορίζονται από έναν χαιρετισμό πετρών και τα συνθήματα «Pacos Culiaos» (γαμημένοι μπάτσοι) και «Asesino, Asesino» (δολοφόνε).

Είτε φοράνε αντιασφυξιογόνες μάσκες και κρατάνε σφεντόνες είτε καταγράφουν τις σκηνές με ένα κινητό στο χέρι, όλοι θέλουν να δείξουν την απέχθειά τους για τους μπάτσους. Μετά τη μαζική καταστολή και τη βία, η αποστροφή του λαού για τους Pacos (τους μπάτσους) έχει λάβει τεράστιες διαστάσεις. Ακόμη κι ένας οδηγός ενός αστικούς λεωφορείου, ο οποίος οδηγεί σε μια εναλλακτική διαδρομή δυο παράλληλους δρόμους παραπέρα, δίνει χωρίς δισταγμό τον πυροσβεστήρα μέσα από το ανοιχτό παράθυρο, όταν δύο μασκοφορεμένοι διαδηλωτές του τον ζητάνε. Όταν οι μπάτσοι, τελικά, καταφέρνουν και καθαρίζουν την πλατεία, οι

συγκρούσεις μεταφέρονται στους παράδρομους γύρω της. Εν τέλει, οι οδομαχίες παύουν εντελώς μετά από μιάμιση περίπου ώρα και αρκετά μπρος-πίσω.

Η κατάσταση στο Βαλπαραΐσο

Το επόμενο πρωί θα πρέπει να μεταβούμε στο Βαλπαραΐσο για τρεις μέρες ώστε να σχηματίσουμε μια εντύπωση και για την πραγματικότητα μακριά από την πρωτεύουσα.

Το λιμάνι αυτό βρίσκεται 120 χιλιόμετρα δυτικά του Σαντιάγκο και θεωρείται σαν μία αριστερή και εναλλακτική πόλη. Σε αντίθεση με το Σαντιάγκο, η ατμόσφαιρα στο Βαλπαραΐσο είναι πιο έντονη. Ο σταθμός των λεωφορείων φρουρείται από στρατιώτες με αυτόματα όπλα, ενώ ακόμη περισσότερες δυνάμεις έχουν σταθμεύσει στο κέντρο της πόλης. Το τμήμα της δίωξης φρουρεί το σταθμό του με βαριά εξάρτηση και στρατιωτικά ελικόπτερα πετούν πάνω από την πόλη. Ένα μεγάλο ποσοστό των κατοίκων περπατά μέσα από τους γεμάτους αέρα δρόμους της πόλης, η οποία είναι χτισμένη πάνω σε διαφόρους λόφους, φορώντας αντιασφυξιογόνες μάσκες, γιατί η ενοχλητική μυρωδιά των δακρυγόνων πλανάται στον αέρα.

Ακριβώς όπως και στην περίπτωση του Σαντιάγκο, και στο λιμάνι οι διαδηλώσεις πραγματοποιούνται ήδη για πάνω από μία εβδομάδα. Κάθε ένας από τους τέσσερις κύριους δρόμους στο κέντρο της πόλης είναι καλυμμένος με γκράφιτι και κατεστραμμένα μαγαζιά σε μια έκταση περίπου τριών χιλιομέτρων. Στην πιο κεντρική περιοχή της πόλης, υπάρχουν περίπου 20 εντελώς καμένα κτήρια. Κυρίως αλυσίδες σουπερμάρκετ και φαρμακεία. Τα μικρότερα μαγαζιά γλύτωσαν τη λεηλασία, αλλά είναι ακόμη οχυρωμένα πίσω από τα κατεβασμένα ρολά τους ενώ ζητούν με σημειώματα που αφήνουν να μην λεηλατηθούν, γιατί σε μια τέτοια περίπτωση δεν θα τους μείνει τίποτα.

Στο Βαλπαραΐσο, όπως και σε ολόκληρη τη Χιλή, το πρωινό ξεκινά με Asambleas, συνελεύσεις γειτονιάς σε δημόσιους χώρους, για να συζητηθεί η κατάσταση και να διατυπωθούν αιτήματα στην

κυβέρνηση τα οποία θα πηγαίνουν πέρα από τις κοινωνικές μεταρρυθμίσεις: απαιτούν την παραίτηση του Πινέιρα και τίποτα λιγότερα από ένα καινούριο σύνταγμα για τη χώρα. Άλλωστε, το σημερινό σύνταγμα έρχεται από την περίοδο της στρατιωτικής δικτατορίας και επιβάλλει μια νεοφιλελεύθερη νομοθετική ατζέντα.



Μπροστά από το Κοινοβούλιο, στο Βαλπαραΐσο

Ακόμη κι αν στις διαδηλώσεις συμμετέχουν ελάχιστες ή και καθόλου οργανωμένες αριστερές ή κομμουνιστικές ομάδες, η ταξική πάλη είναι πανταχού παρούσα στις διαμαρτυρίες, στα

αιτήματα και στα συνθήματα. Στην Plaza Sotomayor, μιας από τις μεγάλες πλατείες του Βαλπαραΐσο, ένας νεαρός διαδηλωτής κρατά στον αέρα ένα πλακάτ.

Το πλακάτ της εξέχει μεταξύ μπαλονιών και σημαιών. «Εάν δεν υπάρχει ψωμί για τους φτωχούς, δεν υπάρχει ειρήνη για τους πλούσιους».

Οι οπαδοί της τοπικής ποδοσφαιρικής ομάδας, μεταξύ άλλων, οι οποίοι οδηγούν τη διαδήλωση έκαναν και το σημερινό κάλεσμα. Ακολουθούμενοι από δεκάδες χιλιάδες διαδηλωτών όλων των ηλικιών κι ένα μπλοκ περίπου 100 μοτοσυκλετιστών, η πορεία κατευθύνεται στο κοινοβούλιο. Στο δρόμο, άνθρωποι χειροκροτούν και όλο και περισσότεροι με κατσαρόλες και καπάκια ενώνονται με την πορεία. «Cacerolzas» –μια διαδεδομένη μορφή διαμαρτυρίας στη Νότια Αμερική, στην οποία οι άνθρωποι χτυπάνε κατσαρόλες στους δρόμους ή έξω από τα παράθυρά τους, για να δείξουν τη διαμαρτυρία τους.

Συνοδευμένη από τρομπέτες και κρουστά, η διαδήλωση τραγουδά το γνωστό τραγούδι της αντίστασης «El pueblo Unido jamás será venecido» (Λαός ενωμένος, ποτέ νικημένος). Το τραγούδι έχει εξελιχθεί σε κάτι σαν ύμνο των διαμαρτυριών.

Η αστυνομία, από τη μεριά της, έχει τοποθετήσει τα μπλόκα λίγους δρόμους μπροστά από το Εθνικό Κοινοβούλιο, το οποίο έχει την έδρα του στο Βαλπαραΐσο. Συγκριτικά με τη Γερμανία, οι μπάτσοι είναι γελοία λίγοι στο Βαλπαραΐσο και το Σαντιάγκο. Οι περίπου 10.000 διαδηλωτές στο Βαλπαραΐσο βρίσκουν την αντίσταση από το πολύ δύο ντουζίνες ματατζήδων με πλήρη εξάρτηση, συμπεριλαμβανομένων θωρακισμένων οχημάτων και ενός guanaco. Οι διαδηλωτές περιγράφουν τις αύρες νερού σαν guanaco, καθώς φτύνουν νερό όπως αυτό το ζώο.

Κατά προσέγγιση 50 μέτρα πριν από τα μπλόκα, οι μπάτσοι ξεκινούν να εκτοξεύουν δακρυγόνα στην κορυφή της πορείας. Σε απάντηση στα ενοχλητικά αέρια, έρχεται ένα μαζικό λουτρό από πέτρες και σπανιότερα από βόμβες μολότοφ. Η ατμόσφαιρα στη

διαδήλωση είναι άγρια και συγκρουσιακή. Ζητωκραυγές ακούγονται για τις μολότοφ και τα ντραμς με τις τρομπέτες δίνουν μόνιμα το ρυθμό για τα συνθήματα, ενώ το πλήθος ενθαρρύνεις τις μπροστινές γραμμές.



Φλεγόμενο οδόφραγμα στους λόφους

Ενώ οι συγκρούσεις συνεχίζουν στους κύριους δρόμους, φλεγόμενα οδοφράγματα ξεπηδούν στους παράδρομους, για να εμποδίσουν τους μπάτσους να μπουν από το πλάι. Το κράσπεδο είναι εντελώς σπασμένο, υλικά μαζεύονται ενάντια στους μπάτσους, γκραφίτι και συνθήματα ενάντια στους μπάτσους και την κυβέρνηση ζωγραφίζονται στους τοίχους. Ξανά και ξανά, οι μπροστινές σειρές ωθούνται να ξεπεράσουν το εμπόδιο των μπάτσων.

Όμως, οι μπάτσοι μπορούν να χρησιμοποιήσουν πλαστικές σφαίρες για να αναγκάσουν την οπισθοχώρηση της κορυφής της πορείας. Οι εκτοξευτές με τους οποίους ρίχνονται, περιέχουν περίπου 20-25 σκληρές, πλαστικές σφαίρες διαμέτρου 0.8 εκατοστών. Σύμφωνα με διασώστες από το εσωτερικό της διαδήλωσης, οι σφαίρες διαθέτουν, επίσης, έναν μεταλλικό πυρήνα. Όταν χρησιμοποιούνται πλαστικές σφαίρες, αυτές διαπερνούν το δέρμα και σφηνώνουν στο σώμα, οπότε συμβαίνουν συνέχεια τραυματισμοί. Σύμφωνα με το INDH, περισσότεροι από 100 άνθρωποι έχουν χάσει ήδη την όρασή τους εξαιτίας πλαστικών σφαιρών.

Για να υποστηρίξουν τις μπροστινές γραμμές της διαδήλωσης, οι μοτοσυκλέτες προχωράνε μπροστά. Συνοδευμένη από έναν παράξενο θόρυβο, όλη η πορεία προχωρά μπροστά και προσπαθεί να σπρώξει τους μπάτσους προς τα πίσω. Αυτοί, ωστόσο, καταφέρνουν τελικά να διαλύσουν το πλήθος με τις πλαστικές σφαίρες και μια ακατάσχετη χρήση δακρυγόνων, τα οποία εκτοξεύονται μακριά, μέσα στο κέντρο της διαδήλωσης.

Συνήθως τα δακρυγόνα εξουδετερώνονται γρήγορα ή εκτοξεύονται΄πίσω στους μπάτσους χάρις σε μία οδηγία που διαδόθηκε μέσω του Instagram. Όμως, στην περίπτωση μιας μαζικής επίθεσης, τα δακρυγόνα δεν σβήνουν αρκετά γρήγορα κι ο δυνατός άνεμος από την ακτή μοιράζει παντού τα αέρια.

Όταν οι μπάτσοι κατορθώνουν να σπρώξουν λίγο προς τα πίσω την πορεία, προχωρούν με την αύρα νερού για να καθαρίσουν το μέσο

του δρόμου και τότε κινούνται με ταχύτητα μέσα στο δρόμο με το Zorillo (στα ισπανικά ο ασβός), ένα θωρακισμένο και οπλισμένο αυτοκίνητο το οποίο εκτοξεύει αέρια από την αριστερή και τη δεξιά πλευρά του αναγκάζοντας το πλήθος να διαφύγει στις άκρες του δρόμου, κατορθώνοντας έτσι να διαλύσουν τη διαδήλωση.

Μετά τη διάλυση της πορείας, οι συγκρούσεις με την αστυνομία μεταφέρονται σε διάφορες γωνίες του κέντρου της πόλης και φλεγόμενα οδοφράγματα υψώνονται στα στραυροδρόμια γύρω από το πάρκο. Οι αναταραχές και το παιχνίδι γάτας και ποντικιού μεταξύ διαδηλωτών και μπάτσων σέρνεται για ώρες. Σχεδόν από το μεσημέρι μέχρι το βάθος της νύχτας.

Τα φλεγόμενα οδοφράγματα μερικές φορές κρατάνε για ώρες. Οι διαδηλωτές εκτρέπουν τα αυτοκίνητα και καμιά φορά συμβαίνει ένα αμάξι να σταματά, να βάζει τη μουσική να παίζει δυνατά από τα ηχεία και το πλήθος να γιορτάζει. Στην άκρη των οδοφραγμάτων, καταστήματα, όπως φαρμακεία, λεηλατούνται ξανά και ξανά.

Ειδικά στη Χιλή, ακριβά αντικείμενα όπως το χαρτί υγείας, τα μαντηλάκια ή το ιατρικό υλικό απαλλοτριώνονται και διανέμονται. Στους υπολογιστές και τα ψυγεία βάζουν φωτιά και τα κάνουν οδοφράγματα, ώσπου οι μπάτσοι να μετακινηθούν και σβήσουν και τα τελευταία οδοφράγματα στο κέντρο της πόλης.

Valparaíso Resiste



Το επόμενο πρωί, η καθημερινή ζωή συνεχίζει ως συνήθως. Οι άνθρωποι μοιάζουν συνηθισμένοι στην εξέγερση και συναντιούνται στις Asambleas (τις συνελεύσεις). Η πυροσβεστική σβήνει τις τελευταίες φωτιές στο φαρμακείο, το οποίο λεηλατήθηκε χθες και καιγόταν όλο το βράδυ.

Στα λίγα μαγαζιά που είναι ανοιχτά, μπορεί κανείς να μπει από μικρές εισόδους.

Ενώ ορισμένοι συγκολλούν με μεταλλικές επιφάνειες τα μαγαζιά τους, μικρές ομάδες μασκοφορεμένων κατεβαίνουν τους λόγους και οδεύουν προς τη διαδήλωση. Μέχρι το σημερινό σημείο, οι άνθρωποι φαίνεται να έχουν συνηθίσει τους μασκοφορεμένους διαδηλωτές. Κανείς δεν ενοχλείται, εάν διαδηλωτές με αντιασφυξιογόνες μάσκες και σφεντόνες κατευθύνονται προς την πορεία. Καμιά φορά χειροκροτούνται κιόλας.

«Έχουμε λύσσα», μου εξηγεί μια φίλη την οποία επισκέφτηκα στο

μαγαζί της. Όλη τη βδομάδα χτυπάει μόνο αντιμπατσικά τατουάζ. Οι ώρες λειτουργίας του μαγαζιού είναι μόνο μέχρι το μεσημέρι, ώστε να μπορεί μαζί με τους υπόλοιπους ανθρώπους να πηγαίνει στη διαδήλωση. Τα γεγονότα της περασμένης εβδομάδας, έχουν ανησυχήσει το λαό τόσο πολύ ώστε να είναι όλοι λυσσασμένοι και να μην σταματάνε να συγκρούονται μέχρι να ικανοποιηθούν τα αιτήματά τους. Ακούγεται αποφασισμένη αλλά και εξαντλημένη. Δώδεκα μέρες διαδηλώσεων έχουν στραγγίσει τη δύναμή της. Στο μεταξύ, κατευθύνομαι προς τη διαδήλωση με έναν από τους φίλους της. Έχει μια πληγή στο ζυγωματικό. Μια πλαστική σφαίρα τον χτύπησε. Αλλά το να σταματήσει γι’ αυτό το λόγο βρίσκεται εκτός συζήτησης.

Η διαδήλωση έχει πιο πολύ τη μορφή μιας σύγκρουσης παρά μιας διαδήλωσης. Δεν είναι μια μακρά πορεία, περισσότερο μοιάζει με μια συγκέντρωση με λίγους χιλιάδες ανθρώπους μπροστά στο αστυνομικό μπλόκο, οι οποίοι επιτίθενται στους μπάτσους. Εν γένει, η σημερινή είναι μικρότερη από τη χθεσινή διαδήλωση, αλλά είναι πιο επιθετική και περισσότερες μολότοφ εκτοξεύονται στους μπάτσους. Μεταξύ άλλων και σ’ ένα οπλισμένο όχημα, το οποίο ήταν έτοιμο να διαλύσει το πλήθος. Όταν, όμως, χτυπήθηκε από μια μολότοφ, κάνει μεταβολή, συνοδευμένο από ζητωκραυγές και συνθήματα όπως «el pueblo Unido jamás será vencido».

Συνολικά οι συγκρούσεις είναι καλύτερα προετοιμασμένες σήμερα. Ξύλινες πλάκες έχουν ξηλωθεί κι ανυψωθεί για να σχηματίσουν ένα προστατευτικό τείχος απέναντι στις πλαστικές σφαίρες. Επιπρόσθετα, η αστυνομία διατηρείται σε εγρήγορση καθώς πραγματοποιούνται συνεχείς επιθέσεις στον σταθμό της. Οι επιθέσεις δεν είναι πραγματικά συντονισμένες. Εμπλέκεται ο καθένας που απλώς έχει τη διάθεση να το κάνει. Ένα μεγάλο μέρος της πορείας έχει καλυμμένα πρόσωπα. Για να προστατεύσεις τον εαυτό σου από τα δακρυγόνα; Για να επιτεθείς στην αστυνομία ή επειδή έχει γίνει μέρος του στυλ της διαδήλωσης στη Χιλή; Δεν ξέρουμε.

Πρέπει να φτάσουν οι απογευματινές ώρες, για να καταφέρουν οι μπάτσοι να φοβίσουν τις μάζες, χρησιμοποιώντας μονάδες

μοτοσυκλετιστών. Περίπου 10 αστυνομικοί οδηγούν προς το πλήθος για να τους στρέψουν αλλού και να διαλύσουν τα οδοφράγματα.

Μόνο στους λόφους τα οδοφράγματα φλέγονται ακόμη. Οι γείτονες τα έστησαν και σχεδόν 100 άνθρωποι φρουρούν το τετράγωνο σε διάφορα σημεία. «Η αστυνομία δεν μας προστατεύει, εμείς πρέπει να προστατευτούμε απ' τη», έτσι δικαιολογεί ένας κάτοικος της περιοχής τα οδοφράγματα. Το INDH επιβεβαιώνει τις υποθέσεις. Υπάρχουν, επίσης, βίντεο στο διαδίκτυο τα οποία δείχνουν μπάτσους να εισβάλουν σε σπίτια, ακόμη και πετάνε μολότοφ σε σπίτια. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίος οργανώνονται στις γειτονιές· οι μπάτσοι δεν είναι για να τους εμπιστεύεσαι. Είναι σκεπτικοί και απέναντί μου και προτιμούν να ρωτήσουν διπλά ποιος είμαι και γιατί βρίσκομαι εδώ.

Οι φρουροί της γειτονιάς είναι συνδεδεμένοι άριστα με τις άλλες γειτονιές και γνωρίζουν πότε έρχονται οι μπάτσοι. Όταν τα οδοφράγματα στους άλλους δρόμους καθαρίζονται, ένας άνθρωπος ουρλιάζει «είμαστε οι τελευταίοι». Γίνονται προετοιμασίες για την άφιξη των δυνάμεων καταστολής. Μπουκάλια, πέτρες και βόμβες μολότοφ είναι έτοιμες για την υπεράσπισή τους. Βρίσκονται εκεί κάθε νύχτα από την προηγούμενη εβδομάδα. Κατά τη διάρκεια της νυχτερινής απαγόρευσης, έπρεπε να φεύγουν μέχρι να φτάσει ο στρατός. Οι μπάτσοι δεν ήρθαν σήμερα, οπότε μένει αρκετός χρόνος για τους γκραφιτάδες λίγα μέτρα παρακάτω ώστε να ολοκληρώσουν τον πίνακά τους. Το «Resiste» διακοσμεί την πρόσοψη του τοίχου ενός σπιτιού. Ο ιδιοκτήτης του αράζει λίγο παραπέρα.



Οι διαμαρτυρίες συνεχίζουν

Πίσω στο Σαντιάγκο. Την Τρίτη η κινητοποίηση ήταν ξανά μεγαλύτερη. Πολλές δεκάδες χιλιάδων ανθρώπων συγκεντρώθηκαν και πάλι στην Plaza Baquedano. Η ατμόσφαιρα ήταν κεφάτη. Στην πλατεία τα δύο βασικά αιτήματα εμφανίζονται στα πανό: ένα νέο σύνταγμα και η παραίτηση του Πινέιρα.

Σε διάφορους δρόμους πραγματοποιούνται συγκρούσεις για ώρες όπως και στο Βαλπαραΐσο. Όμως, η μάζα των διαδηλωτών είναι πολύ μεγαλύτερη και καλύτερα οργανωμένη, οπότε οι αστυνομικές μονάδες δέχονται επιθέσεις σε αρκετά μέτωπα. Οι οροφές των σταθμών των λεωφορείων έχουν σπαστεί και χρησιμοποιούνται ως ασπίδες στις μπροστινές γραμμές, για να περιορίσουν την επίδραση των πλαστικών σφαιρών. Για ώρες, οι συγκρούσεις πηγαίνουν μπρος-πίσω σε μια απόσταση 100 μέτρων.

Ο διαθέσιμος χρόνος αξιοποιείται για να επανασχεδιαστεί ο

πρόσφατα καθαρισμένος υπόγειος σταθμός του μετρό και κάποιοι διαδηλωτές προσπαθούν να πάρουν οτιδήποτε χρήσιμο από ένα εργοτάξιο και να του βάλουν φωτιά.

Για να έχει μια γενική εικόνα της κατάστασης, ένα αστυνομικό ελικόπτερο κάνει κύκλους πάνω από την πόλη και σχεδόν χτυπιέται πάνω από την Plaza Baquenado από μια κροτίδα, υπό τις ζητωκραυγές χιλιάδων διαδηλωτών.

Όσο περνά η ώρα, τόσο πιο σοβαροί γίνονται οι μπάτσοι. Τώρα χρησιμοποιούν τις αύρες όλο και περισσότερο και ρίχνουν πλαστικές σφαίρες στο πλήθος.

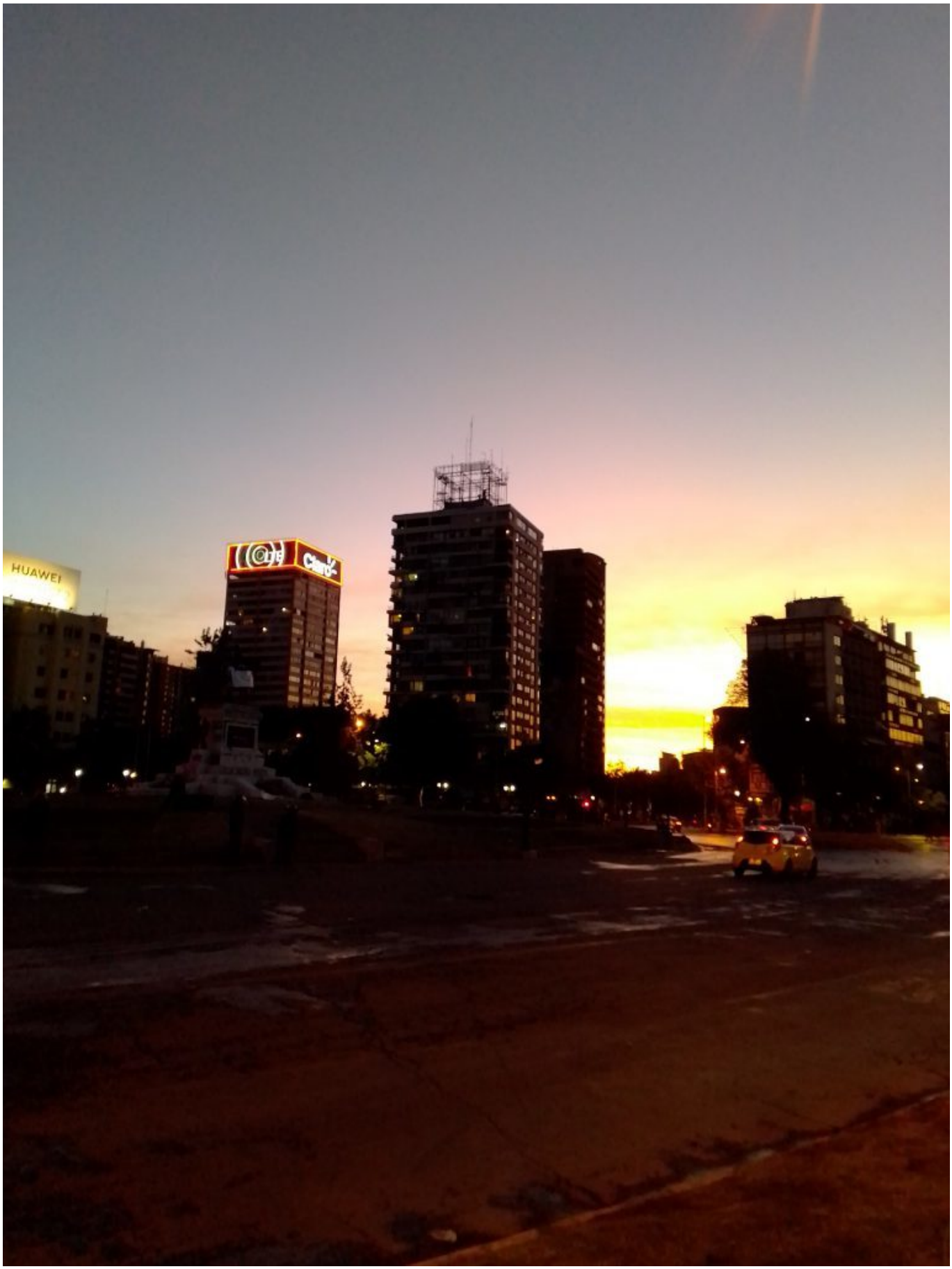
Με κάθε έκρηξη, οι διαδηλωτές αναδιπλώνονται αντανακλαστικά ώστε να μην χτυπηθούν από τις πλαστικές σφαίρες. Πίσω από τους μεγάλους φοίνικες στο κέντρο της διαχωριστικής νησίδας του δρόμου, ολόκληρες ουρές ανθρώπων βρίσκουν κάλυψη από τις σφαίρες ή τυφλώνουν τους μπάτσους με τα λέιζερ που κρατάνε.

Κατά τις 10 το βράδυ, μετά από περισσότερες από έξι ώρες αδιάκοπων συγκρούσεων, οι μπάτσοι τελικά κατορθώνουν να διαλύσουν τη διαδήλωση με το Zorillo και να καθαρίσουν την πλατεία.

Τουλάχιστον για τη νύχτα.

Για ολόκληρη τη βδομάδα, περισσότερες πορείες και μια γενική απεργία έχουν εξαγγελθεί. Επιπλέον, φεμινιστικές ομάδες έχουν καλέσει για μια πορεία μαγισσών τη μέρα του Halloween. Μερικά εκατοντάδες μέτρα από την Plaza Baquedano, οι, κυρίως, νέοι άνθρωποι επιστρέφουν στις γειτονιές τους. Τραγουδώντας, περνάνε από ένα σπίτι το οποίο μόλις κάηκε και δηλώνουν στα τραγούδια τους:

«θα το δείτε. Οι σφαίρες που μας ρίχνετε θα πετάξουν πίσω!»


HUAWEI
Claro

Μία, δύο, πολλές οικογένειες (στον ελληνικό κινηματογράφο): Η αναπαράσταση της οικογένειας στον Κυνόδοντα και τη Στρέλλα

πρώτη δημοσίευση στο περιοδικό Κιουρί@, τχ. 1, με θέμα την οικογένεια

της Αναστασίας Ευστράτογλου

Το 2009, ήταν σίγουρα μια χρονιά-τομή για τον ελληνικό κινηματογράφο. Σε διάστημα μόλις λίγων ημερών, κυκλοφόρησαν δυο ταινίες που ήρθαν για να αλλάξουν σε βάθος όσα ήξερε για τον εαυτό του το σινεμά αυτής της χώρας.

Ο Κυνόδοντας, από τη μία, είναι αναμφίβολα η ταινία-δημιουργός του λεγόμενου greek weird wave, του ρεύματος εκείνου με το μεγάλο παράδοξο: είναι σίγουρα πολύ υπαρκτό, κι όμως όλες και όλοι οι σχετικοί δημιουργοί, αρνούνται την ένταξή τους σε αυτό, αφήνοντας τα όριά του ανοιχτά σε περισσότερο ή λιγότερο συσταλτικές ερμηνείες. Ένα από τα βασικά συνεκτικά στοιχεία που κάνουν το «κίνημα» αυτό που είναι, είναι η οικογένεια, που αποδομείται βίαια (όμως όχι όσο βίαια φαίνεται να είναι η ίδια), ξεγυμνώνεται στο φακό και απομένει ένα συνονθύλευμα εξουσιαστικών, τραυματικών και δυσλειτουργικών σχέσεων. Η Στρέλλα, από την άλλη, μια ταινία που δύσκολα θα εντασσόταν στο greek weird, θα μπορούσε να ιδωθεί ως η άλλη όψη του: σε ένα παράλληλο κινηματογραφικό σύμπαν, θα μπορούσε να αποτελέσει αυτή την εκκίνηση ενός διαφορετικού wave, εξίσου ρηξικέλευθου και σχεδόν εξίσου disturbing, αλλά με εκ

διαμέτρου αντίθετη οπτική πάνω στα πράγματα: η οικογένεια αποδομείται μεν, έως και γελοιοποιείται, όμως, ακριβώς επειδή είναι μια κοινωνική κατασκευή, μπορεί να γκρεμιστεί και να ξαναχτιστεί από την αρχή, έτσι ώστε να μπορούμε πραγματικά να υπάρχουμε μέσα σε αυτήν.

Έχουν γραφτεί πολλές σελίδες για τις δομικές αλληγορίες των δυο ταινιών, είτε για τις μεταφορές του Κυνόδοντα που θυμίζουν Παλαιά Διαθήκη1, είτε για την οιδιποδική «τραγικότητα» της Στρέλλας2. Το σίγουρο είναι πως, και στις δυο περιπτώσεις, οι αρχετυπικές μορφές και καταστάσεις δρουν ισχυρά αλλά και υπόγεια, χωρίς να μειώνουν σε καμία στιγμή το σύγχρονο χαρακτήρα της κριτικής τόσο στην οικογένεια, όσο και στην κοινωνία συνολικά.

> *Αν έπρεπε να περιγραφεί ο Κυνόδοντας με μια λέξη, αυτή θα ήταν μάλλον η αλληγορία.*

Βλέποντας την ταινία, νιώθεις πως δεν είναι η πλοκή και η αλληλουχία των γεγονότων αυτό που τη συνέχει, αλλά οι αλλεπάλληλες μεταφορές, που συνδέονται πολλαπλά μεταξύ τους και εξελίσσονται. Η οικογένεια μοιάζει να είναι ένας μικρόκοσμος, έξω από τον οποίο δεν ξέρουμε τι υπάρχει, και δε μας νοιάζει. Η αντίληψη, εξάλλου, ότι η οικογένεια είναι το κύτταρο της κοινωνικότητας και μια αναγκαία προϋπόθεσή της, ότι οι οργανωμένες κοινωνίες «στήθηκαν» πάνω σε αυτήν ή αποτελούν εξέλιξή της, σημάδεψε τις κοινωνικές (και όχι μόνο) επιστήμες, αλλά και τον κοινό νου, για αιώνες μέχρι και σήμερα. Με απλά λόγια, μας είναι αδύνατον να σκεφτούμε μια πραγματικότητα – πόσο μάλλον μια ελληνική πραγματικότητα – χωρίς οικογένεια, και μας είναι εξίσου αδύνατον να διακρίνουμε το βαθμό στον οποίο μας καθορίζει και μας εξουσιάζει (με όλες τις δυνατές έννοιες του όρου), και άρα να τον επερωτήσουμε και να επιχειρήσουμε να τον αποδομήσουμε.

Ο πατέρας, ο μόνος που επιτρέπεται (με βάση ένα σύστημα κανόνων που ο ίδιος έχει κατασκευάσει) να έχει επαφή με τον

έξω κόσμο. Ένας πραγματικός pater familias, που κατασκευάζει με τη βοήθεια της μητέρας ένα σύμπαν εγκλεισμού, αλλοιωμένων νοημάτων και απόλυτου εξουσιασμού των πράξεων και των σκέψεων, αλλά κυρίως των δυνατοτήτων πράξης και σκέψης: ο κόσμος φτάνει ως το φράχτη, και στα παιδιά δε δίνεται η ευκαιρία να διανοηθούν ορίζοντες, πραγματικούς και μη, πέρα από αυτόν. Ο πατέρας δε μοιάζει να ασκεί με ηδονικούς όρους την εξουσία του. Δεν απολαμβάνει να περιορίζει ή να χτυπά τα παιδιά του, και αυτό μας εμποδίζει να τον τακτοποιήσουμε ως ένα κοινωνιοπαθές πλάσμα που δεν έχει σχέση με τον «πραγματικό», καθημερινό ιδεότυπο του πατέρα και να ησυχάσουμε. Αντίθετα, δείχνει να επιθυμεί να τα προστατεύσει και να τα κρατήσει μακριά από τους κινδύνους ενός κόσμου που μπορεί να τα μολύνει. Στο πρόσωπό του βλέπουμε τον κάθε πατέρα, τον τρόπο με τον οποίο η κάθε οικογένεια συμβάλλει καθοριστικά στη συγκρότηση των υποκειμενικοτήτων των παιδιών και έχει τη δύναμη να επικαθορίσει τον κόσμο στον οποίο ζουν και να δημιουργήσει τεράστιες «μαύρες περιοχές», να καλύψει με ένα μανδύα όψεις της πραγματικότητας που θέλει να αγνοούν.

> *Η μητέρα, μια φιγούρα τραγική και συνδετική: γνωρίζει την ύπαρξη μιας πραγματικότητας έξω από το σπίτι και συναινεί στην αποκοπή της από αυτήν.*

Έτσι, συνδέει τους δυο κόσμους, τον απέραντο και επικίνδυνο, με τον περιορισμένο και ελεγχόμενο, και επιτείνει την τραγικότητά της, μέσα από τον εθελούσιο εγκλεισμό σε ένα παραμορφωμένο σύμπαν. Είναι μια ενδιάμεση μορφή, που ασκεί εξουσία (είναι χαρακτηριστική η σκηνή που φωνάζει και καθοδηγεί τα παιδιά που έχουν δεμένα τα μάτια γιατί εξάλλου την εξουσία δεν την βλέπεις, όμως είναι εκκωφαντικά εκεί), αλλά και υπόκειται σε αυτήν (εξίσου χαρακτηριστική η σκηνή που στέκεται στα τέσσερα και γαβγίζει δίπλα στα παιδιά της σύμφωνα με τις εντολές του συζύγου – γιατί όση εξουσία κι αν αποκτήσει μια γυναίκα, πάντα υπάρχει ένας άντρας που είναι ισχυρότερος και έχει το δικαίωμα να ασκεί αυτός τη δική του εξουσία επάνω της). Είναι σαφέστατος ο περίπλοκος ρόλος των γυναικών μέσα

στην οικογένεια, αφού και ασκούν εξουσία (πάνω στα παιδιά) και την υφίστανται, τη στιγμή που η έμφυλη κατανομή ρόλων έχει προβλέψει γι' αυτές τον ιδιωτικό χώρο και την οικογένεια, κρατώντας τις μακριά από το δημόσιο χώρο, που είναι ανδρική αρένα.

Τα παιδιά, τα «θύματα» της κατάστασης, που μοιάζουν αφύσικα και μουδιασμένα. Τα παιδιά δεν έχουν ονόματα, μόνο ρόλους. Υπακούν σε εντολές, όταν αποτυγχάνουν τιμωρούνται, όταν τα καταφέρνουν επιβραβεύονται με κάτι φτηνό και άχρηστο, που όμως έχει κατασκευαστεί σαν σημαντικό και πολύ επιθυμητό. Ο γιος, που ως άντρας και ο ίδιος έχει το δικαίωμα να δέχεται μια επιρροή από τον έξω κόσμο, η Χριστίνα (η μοναδική επώνυμη φιγούρα της ταινίας), η οποία υπάρχει για να ικανοποιεί τις σεξουαλικές «ορμές» του, κάτι που φυσικά δεν προβλέπεται για τις κόρες. Αυτό, βέβαια, η ταινία το κάνει να μοιάζει εντελώς παράλογο, αφού και τα κορίτσια (ιδίως η μεγαλύτερη κόρη) έχουν σεξουαλικές αναζητήσεις, που όμως δε μπορούν να ικανοποιήσουν παρά μεταξύ τους. Όταν η μεγάλη κόρη επιλέγεται για να αντικαταστήσει τη Χριστίνα στην «ικανοποίηση των αναγκών» του γιου, σε μια αρχετυπική σκηνή αιμομιξίας (που ακολουθεί την εξίσου αρχετυπική διαδικασία επιλογής της επόμενης σεξουαλικής συντρόφου του γιου ανάμεσα στις δυο κόρες που παρουσιάζονται μπροστά του γυμνές), σχηματοποιείται η ετερο-αναφορική ιδιότητα του γυναικείου σώματος: υπάρχει όχι για τον εαυτό του, αλλά για κάποιον άλλον.

Συνολικά, η οικογένεια του Κυνόδοντα είναι ένας μηχανισμός εξουσίας. Υλικός, γιατί είναι ανατριχιαστικά υλική η έγκλειστη πραγματικότητα των παιδιών, η σφαγή του μεγάλου φαντασιακού εχθρού (ενός μικρού γατιού), η νοσοκομειακή γύμνια των παιδιών που ασφυκτιούν και των γονιών που παίζουν μια γκροτέσκα και παράλογη θεατρική παράσταση. Ιδεολογικός, γιατί κατασκευάζει ένα αυτόνομο σύμπαν σχέσεων και νοημάτων που διαρκώς προσπαθεί να αποκρούει τις επιθέσεις που δέχεται από τον έξω κόσμο. Τα αεροπλάνα που πετούν, τα μόνα που δημιουργούν μια αίσθηση ελευθερίας μέσα στην ταινία, κατασκευάζονται μέσα σε αυτό το

σύμπαν ως άχρηστα παιχνίδια, έτσι και η ίδια η ελευθερία ως ένα ανόητο παιχνίδι, το οποίο απεχθάνονται όσες και όσοι δεν το έχουν, ευχόμενες να πέσουν επιτέλους τα αεροπλανάκια.

> *Όμως ο κόσμος των παιδιών δεν είναι κατασκευασμένος από απαγορεύσεις. Τα «μη» σχεδόν δεν ακούγονται στη διάρκεια της ταινίας. Αυτό που κυριαρχεί είναι η θετική, παραγωγική διάσταση της εξουσίας: δημιουργεί κόσμους, εικόνες, αλήθειες, κινδύνους και εχθρούς.*

Συγκροτεί υποκείμενα, φτιάχνει ανθρώπους με σκέψεις, όνειρα, φόβους, προτιμήσεις. Που όμως δεν είναι ποτέ ελεύθερα. Υπόκεινται μόνιμα στην επιτήρηση και στην εξουσία, πρώτα στη θετική της διάσταση και, στο ύστατο σημείο, στην αρνητική και απαγορευτική. Αυτό κάνει η οικογένεια στον Κυνόδοντα, αυτό κάνουν όλοι οι μηχανισμοί κοινωνικοποίησης (και άρα εξουσίας), βασικός εκ των οποίων είναι και η ίδια η οικογένεια, που όσο κι αν παρουσιάζεται ως η μόνη αμόλυντη και προστατευτική, δεν παύει να παράγει και να αναπαράγει περιορισμούς, καταπιέσεις, έμφυλους ρόλους, συνειδήσεις και ανελευθερία. Είναι, δηλαδή, μια «μικρογραφία της κοινωνίας», στο βαθμό που η οικογένεια διέπεται από τις μακρο-κοινωνικές σχέσεις, είναι ένα πεδίο εξουσίας, καταπίεσης, μοριακού φασισμού και έμφυλου καταμερισμού, όσο και ο κόσμος έξω από αυτήν.



θα μπορούσε να ειπωθεί ότι η Στρέλλα κινείται στον αντίποδα αυτής της οπτικής, όμως αυτό δεν ισχύει απόλυτα. Και εδώ, η σύλληψη της πυρηνικής οικογένειας που προϋποθέτει την επιτελεστικότητα των κυρίαρχων έμφυλων ρόλων, αποδομείται πολύ γρήγορα και απόλυτα, από αρκετά διαφορετική σκοπιά.. Η Στ(ρ)έλλα, πρώην Λεωνίδας, ερωτεύεται και συνάπτει εν γνώσει της μια σεξουαλική σχέση με έναν άνδρα που, στην κορύφωση της ταινίας, αποδεικνύεται πατέρας της. Αυτός αποφυλακίζεται μετά από 15 χρόνια εγκλεισμού, που ακολούθησε το φόνο του αδελφού της γυναίκας του (η οποία έχει πεθάνει και δεν αναφέρεται καθόλου στην ταινία), επειδή τον έπιασε σε μια ερωτική στιγμή με τον έφηβο Λεωνίδα. Συνολικά, ολόκληρη η ταινία μοιάζει να γελάει κοροϊδευτικά με την εντελώς αυθαίρετη φυσικοποίηση της οικογένειας, που δεν είναι τίποτα περισσότερο από μια κοινωνική κατασκευή, μια σύμβαση την οποία με πάθος υπερασπίζεται η (ελληνική, ιδίως) κοινωνία, και μάλιστα στην παραδοσιακή μορφή της. Στην πορεία της υπόθεσης, η πυρηνική οικογένεια καταλήγει να θυμίζει ένα άδειο κέλυφος, που δε σημαίνει τίποτα πραγματικό (στην αρχική της μορφή τουλάχιστον) για κανένα από τα μέλη της, αφού όλα δρουν (πολύ) έξω από τους τυπικούς ρόλους και τα συνεπαγόμενα όρια που τους αποδίδονται

κοινωνικά.

> *Δεν αισθάνονται το ένα για το άλλο τίποτα απ' όσα «θα έπρεπε». Δεν πληρείται καμιά από τις προϋποθέσεις που υφίστανται, ώστε να θεωρηθεί ένα σύνολο ανθρώπων οικογένεια, πέρα από τους δεσμούς του αίματος.*

Μάλιστα, η οικογένεια της Στρέλλας μοιάζει να είναι αποφασισμένη να αγνοήσει επιδεικτικά κάθε στερεότυπο που συνδέεται με την οικογένεια όπως την ξέραμε: την ταυτότητα φύλου (η ίδια η ταινία έχει το όνομα της τρανς γυναίκας που πρωταγωνιστεί), το σεξουαλικό προσανατολισμό (ο ανήλικος γιος συνάπτει μια σύντομη ερωτική σχέση με το θείο του), τη σεξουαλικότητα εν γένει (η Στρέλλα θυμάται με αγάπη το θείο της και τη σχέση τους σαν κάτι που δεν ήταν τραυματικό), ακόμη και το ταμπού της αιμομιξίας.

Αυτό που καταδεικνύεται εμφατικά είναι ο απόλυτα σουρεαλιστικός τρόπος με τον οποίο όλες οι πολύ πραγματικές καταστάσεις και συνέπειες που συνδέονται με την ύπαρξη της οικογένειας, όλα όσα περιγράφει ο Κυνόδοντας, τα δημιουργεί η οικογένεια, ούσα μια εντελώς αυθαίρετη κοινωνική κατασκευή, που συχνά καταλήγει τελείως κενή περιεχομένου, μόνο ένα σύνολο ανίσχυρων συμβάσεων που, την κρίσιμη στιγμή, δεν έχουν καμιά σημασία. Είναι χαρακτηριστικός ο διάλογος ανάμεσα στη Στρέλλα και το Γιώργο, όταν αυτός ανακαλύπτει πως είναι πατέρας της και πως εκείνη το γνώριζε από την αρχή:

Σ: Σκέφτηκα να σε παρακολουθήσω για να σε δω μόνο. Πίστεψέ με. θα σε έβλεπα και όλα θα τελείωναν εκεί. […] Αλλά μετά την πάτησα. Αφέθηκα. Είναι, βλέπεις, που είμαι κι εγώ «έτσι», που κάνω αυτή τη ζωή. Και για μένα, η αλήθεια είναι, ήσουν ένας άντρας ξένος. Και μου άρεσες.

Γ: Και έπρεπε να με γαμήσεις;;

Σ: Το ένα έφερε το άλλο. Σε ήθελα όπως με ήθελες κι εσύ. […] Εσύ μου ρίχτηκες πρώτος.

Γ: Ναι αλλά δεν το ήξερα!!

Σ: Ναι αλλά τι σημασία έχει αυτό;;

Γ: Πως είμαι πατέρας σου;;!!

Σ: Ναι αλλά για μένα ήσουν ένας ξένος! Ούτε καν θυμόμουν πώς μοιάζεις! […]

Γ: Όμως το ήξερες εσύ (πως είμαι πατέρας σου).

Σ: Ναι αλλά δεν το αισθανόμουνα! Γιατί στην πραγματικότητα είμαστε δυο ξένοι. Κοίταξέ με. Μοιάζω εγώ με το Λεωνίδα;

Γ: Δεν ξέρω, δεν ξέρω πια τίποτα.

Σ: Ξέρεις. Κι οι δυο ξέρουμε.

Γ: Είσαι άρρωστη.

Σ: Όχι. Δεν ήθελα να σε χάσω! Ούτε τώρα θέλω!

Στο σημείο αυτό, γίνεται απόλυτα σαφές το γεγονός ότι η οικογένεια, παρόλο που είναι μια πολύ πραγματική δομή με πολύ πραγματικές ιδιότητες και συνέπειες, δεν υφίσταται παρά μόνο επειδή οι κοινωνίες τη συγκροτούν ως τέτοια. Υπάρχουν περιπτώσεις όπως αυτή, που αυτή η κατασκευή «αποτυγχάνει». Άνθρωποι που θα έπρεπε να αισθάνονται πως συνδέονται με οικογενειακούς δεσμούς, αισθάνονται ξένοι, ή αισθάνονται πράγματα «ακατάλληλα» για τις συνθήκες. Οι δεσμοί αίματος δεν παίζουν κανένα ρόλο. Αντίθετα ο αποφασιστικός παράγοντας, που μετατρέπει μια ομάδα ανθρώπων που μοιράζονται κοινό DNA σε οικογένεια, είναι η πεποίθηση πως είναι οικογένεια. Είναι η αντίστοιχη συνείδηση, οι συναισθηματικές σχέσεις, τα βιώματα. Όταν αυτά λείπουν, αυτό που μένει είναι άνθρωποι που μπορούν, δυνητικά, να σχηματίσουν κάθε άλλου είδους σχέση, όπως συνέβη και στην ταινία.

Σε μια από τις επόμενες σκηνές, ο Γιώργος επιτίθεται στη Στρέλλα και τη χτυπά, σε μια κατάσταση έκρηξης και αδυναμίας

να διαχειριστεί όσα έμαθε, αλλά και το γεγονός πως η Στρέλλα (ως παιδί του, πλέον) είναι σεξεργάτρια. Εδώ κάνει την εμφάνισή της η (πανταχού παρούσα στην πραγματικότητα) έμφυλη βία που υφίστανται οι γυναίκες εν γένει, αλλά ειδικά οι τρανς γυναίκες, τόσο μέσα στο οικογενειακό πλαίσιο όσο και έξω από αυτό. Η ιδέα πως τα γυναικεία και τα τρανσέξουαλ σώματα μπορούν να υπόκεινται σε κάθε είδους διάθεση, είτε ενεργητική (πράξη), είτε λιγότερο ενεργητική (ανδρικό βλέμμα), είναι παλιά όσο και η πατριαρχία. Και πάλι εδώ η οικογένεια αποτελεί ένα μικροπεδίο εφαρμογής ευρύτερων κοινωνικών πρακτικών, όπως η έμφυλη βία. Η Στρέλλα απαντά, αφήνοντας λίγα περιθώρια, με το «είναι λίγο αργά για να έχω πατέρα και γκόμενο να με ελέγχει», ξεκαθαρίζοντας ακριβώς πως είναι η μόνη που έχει έλεγχο πάνω στο σώμα και στη ζωή της. Την ίδια στιγμή, ο χαρακτήρας του Γιώργου, που σε όλη τη διάρκεια της ταινίας ακροβατεί ανάμεσα στις αντιφάσεις του μάτσο και της ευαισθησίας, φτάνει στην κορύφωση του αδιεξόδου του. Από εκείνο το σημείο και μετά, τα πράγματα παίρνουν μια ενδιαφέρουσα τροπή.

> *Αυτό που διαφοροποιεί καθοριστικά τη Στρέλλα από τις περισσότερες ταινίες του greek weird wave, είναι ότι, αφού αποδομήσει και περιγελάσει τη δομή της οικογένειας πυρηνικού/εξ αίματος προτύπου, προχωρά παρακάτω και χτίζει μια νέου τύπου οικογένεια, αντιπαραθετική σε κάθε στερεότυπο και συντηρητισμό.*

Στο τέλος της ταινίας, το βράδυ της Πρωτοχρονιάς, βλέπουμε τη Στρέλλα και το Γιώργο, τον μάλλον κουήρ φίλο της, με το μωρό αδερφάκι του, αλλά και τον γκέι, πρώην συγκρατούμενο του Γιώργου μαζί με έναν μετανάστη φίλο του, να μοιράζονται μια απολύτως οικογενειακή στιγμή. Η σκηνή αυτή, που έχει προετοιμαστεί από πολλές επιμέρους στιγμές κατά μήκος της ταινίας, στιγμές που περιγράφουν την εξέλιξη των σχέσεων των χαρακτήρων αλλά και την εμβάθυνση της μεταξύ τους εγγύτητας, μοιάζει να είναι η κορύφωση όλης της ταινίας. Μια καινούρια, αντισυμβατική οικογένεια αναδύεται μέσα από τις στάχτες μιας

παλιάς και συμβατικής. Τελικά, μοιάζει πολύ πιο φυσική μια ρευστή κατάσταση, όπου η αγάπη δεν τεμαχίζεται για να χωρέσει στο σχήμα μιας κοινωνικής σύμβασης, οι συναισθηματικές σχέσεις μπορούν να είναι πραγματικές όσο και αδιευκρίνιστες, αφού δε μαθαίνουμε ποτέ πώς εξελίσσονται οι σχέσεις των παρευρισκόμενων στο πρωτοχρονιάτικο τραπέζι, και η οικογένεια χτίζεται πάνω στη συνείδηση (αλλά και στην επιθυμία) των ανθρώπων να είναι μαζί ως οικογένεια.

> *Με έναν τρόπο, ο Κυνόδοντας και η Στρέλλα αποτελούν διαφορετικές όψεις του ίδιου πράγματος, γι' αυτό λειτουργούν κάπως συμπληρωματικά.*

Πρόκειται για δυο προσπάθειες του ελληνικού κινηματογράφου να «χτυπήσουν», από διαφορετικές πλευρές, τον ίδιο στόχο: την αγία ελληνική οικογένεια και την υποκρισία που συχνά τη συνοδεύει. Δεν είναι τυχαίο ότι και οι δυο ταινίες χάρισαν στον ελληνικό κινηματογράφο μια καινούρια εξωστρέφεια, δείχνοντας ότι, παρά την «ελληνικότητά» τους, τα όσα είχαν να πουν αφορούν καταστάσεις που ξεπερνούν τα στενά όρια μιας μικρής βαλκανικής χώρας. Η αναμέτρηση με το θεσμό της οικογένειας, τις συμβάσεις, την εξουσία και την καταπίεση που παράγει, αλλά και οι εναλλακτικές μορφές οικογένειας, οι δυνατότητες που ανοίγονται, όταν οι άνθρωποι κοιτιούνται στον καθρέφτη και σπάνε τον κυνόδοντά τους, είναι, μάλλον, μιας μορφής απελευθέρωση, μια ένδειξη ότι ιερά τέρατα υπάρχουν μόνο εκεί που τα κατασκευάζουμε.

1 Θοδωρής Κουτσογιαννόπουλος. (22.10.2009). Κριτική για τον Κυνόδοντα. Lifo. Διαθέσιμο στο https://www.lifo.gr/now/culture/1431

2 Δημήτρης Μπουράς. (20.12.2009). «Στρέλλα», η ζωή με δύο όψεις, Η Καθημερινή. Διαθέσιμο στο http://www.kathimerini.gr/379971/article/politismos/arxeio-politismoy/strella-h-zwh-me-dyo-oyeis,

Η συγκέντρωση αρχίζει και όλα είναι συνειδητά

από Αντιεξουσιαστική Κίνηση Αθήνας

Ξεσηκώθηκαν πάλι. Αυτές οι εφιαλτικές λέξεις ηχούν από σήμερα στους διαδρόμους των γραφείων της Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης, στα υπόγεια της ΚΥΠ, στο Δημαρχιακό Μέγαρο Αθηνών και όπου αλλού επεξεργάζονται τη στρατηγική του δόγματος του νόμου και της τάξης. Χιλιάδες νέοι έδωσαν το παρόν στη μεγάλη πορεία αντίστασης και αλληλεγγύης χθες στα Προπύλαια, ξεπερνώντας κάθε προσδοκία προσέλευσης και μαζικότητας. Πάνω από 5000 χιλιάδες, στην πλειοψηφία τους νέοι άνθρωποι, διαδήλωσαν την άρνησή τους να παραδώσουν τα δικαιώματά τους στο κράτος, να αναθέσουν τη ζωή τους στους άλλους.

Είμαστε εδώ. Σε μια πορεία συνείδησης και ευθύνης σε μια πορεία από αυτές που προαναγγέλλουν το μέλλον. Το κίνημα αντίστασης ανανεωμένο με ευρεία κοινωνική συμμετοχή και απεύθυνση έβαλε τις βάσεις μιας μοναδικής πολιτικής και κοινωνικής αντιπολίτευση στο υπάρχον. Κανείς πλέον δεν μπορεί να εξαιρέσει και να καταστείλει το αντιεξουσιαστικό κίνημα το οποίο κρατά χρόνια τώρα ζωντανή τη φλόγα της αντίστασης ενάντια σε κάθε προσπάθεια της εξουσίας να περιορίσει το χώρο και το χρόνο της κοινωνίας των καταπιεσμένων. Μια πορεία συνείδησης που δεν ήταν δυνατόν να προβοκαριστεί. Η αστυνομία απούσα και όλα κύλησαν με τη ροή ενός κινήματος επιθυμίας και ανάγκης. Ακόμα μεγαλύτερο κοινωνικό μέτωπο ενάντια στην καταστολή.

Μπορούμε. Η αρχή έγινε, η αντίσταση συνεχίζεται.

Δεν έχουμε μέτρο σύγκρισης για το μέγεθος της καταστροφής στον Αμαζόνιο

Γη και Ελευθερία – Tierra y Libertad

Δεν έχουμε μέτρο σύγκρισης για να αντιληφθούμε το μέγεθος της καταστροφής που συντελείται τις τελευταίες εβδομάδες στον Αμαζόνιο. Αρκεί να σκεφτεί κανείς ότι μέχρι και το Σάο Πάολο, που βρίσκεται 3.000 χιλιόμετρα μακριά από τις πυρκαγιές, έχει καλυφθεί από σύννεφα στάχτης.

Κάνουμε μεγάλο λάθος εάν νομίζουμε ότι δε μας αφορά το τι συμβαίνει σε ένα τροπικό δάσος, που παρέχει το 20% του παγκόσμιου οξυγόνου και το 20% των αποθεμάτων γλυκού νερού. Η μετατροπή της Αμαζονίας σε σαβάνα, συνεπάγεται ότι χάνει τον ρόλο της ως προς τη συγκράτηση του διοξειδίου του άνθρακα, γεγονός που θα έχει συνέπειες σε ολόκληρο τον πλανήτη. Κάνουμε λάθος, επίσης, εάν νομίζουμε ότι δε μας αφορά το ότι περίπου **500 αυτόχθονες λαοί** δολοφονούνται ή οδηγούνται με μαθηματική ακρίβεια στον αφανισμό, καθώς καταστρέφεται ο βιότοπός τους. Αυτοί ήταν που πάντα διαφύλατταν τα οικοσυστήματα και τα φυσικά αγαθά, κάποτε από τους κονκισταδόρες και σήμερα από τους νεοκονκισταδόρες των πολυεθνικών.

Πολλοί απευθύνουν έκκληση αυτές τις μέρες στις κυβερνήσεις άλλων χωρών, ή στην Ε.Ε, επικαλούμενοι το ότι παραβιάζονται διεθνείς συνθήκες και πρωτόκολλα από την κυβέρνηση της Βραζιλίας. Δεν έχουμε καμία αυταπάτη σχετικά με τις διεθνείς συνθήκες που υπογράφουν τα κράτη μεταξύ τους για την προστασία των δασών, του νερού, της άγριας πανίδας κ.λπ.

Κείμενα γεμάτα ωραία διατυπωμένες νόρμες, αλλά μη δεσμευτικές,

που γίνονται εύκολα αντικείμενο χειραγώγησης.

Παρατηρούμε ταυτόχρονα, ευρωπαϊκές κυβερνήσεις όπως εκείνη της Γαλλίας, να επιδεικνύουν προσποιητό ενδιαφέρον για την τύχη της Αμαζονίας και να απειλούν με διακοπή εμπορικών συμφωνιών. Ακόμα και "εναλλακτικά" μέσα πληροφόρησης σπεύδουν να συγχαρούν τον Μακρόν για τη στάση του. Αν πράγματι θέλει να κάνει κάτι ουσιαστικό ο κύριος Μακρόν, ας αποσύρει από την Κεντρική και τη Νότια Αμερική τις γαλλικές εταιρείες που χρόνια λυμαίνονται τη γη και τον φυσικό πλούτο, ρυπαίνοντας ποτάμια και αφήνοντας χωρίς νερό εκατοντάδες κοινότητες αγροτών και ιθαγενών.

Πράγματι, είναι εντυπωσιακή η λεηλασία επί κυβέρνησης Μπολσονάρο. Καταγράφονται 1.345 τετραγωνικά χιλιόμετρα αποδάσωσης στο πρώτο εξάμηνο του 2019, καθώς δόθηκε το πράσινο φως για την παράνομη υλοτομία, την εντατική κτηνοτροφία και την εισβολή των πολυεθνικών στα εδάφη της Αμαζονίας. Αποδυναμώθηκαν παράλληλα οι αρχές περιβαλλοντικού ελέγχου, καθώς εντάχθηκαν στο Υπουργείο Γεωργίας, το οποίο βρίσκεται στα χέρια μεγαλογαιοκτημόνων και εκπροσώπων του αγροτοβιομηχανικού λόμπι, που φιλοδοξεί να πλουτίσει αντιμετωπίζοντας τη ζούγκλα σαν τράπεζα πόρων.

Γι' αυτό και η καταστροφή του Αμαζονίου, δεν είναι κάποιο "ατύχημα", αλλά μία προσχεδιασμένη λεηλασία.

Παρεμπιπτόντως, ας μην ξεχνάμε ότι τον τύπο αυτόν τον ψήφισαν 50 εκατομμύρια Βραζιλιάνοι και Βραζιλιάνες. Και έρχονται στιγμές σαν αυτή εδώ, που σκέφτεται κανείς ότι οι εκλογές είναι όχι απλώς άχρηστες αλλά και επικίνδυνες. Επειδή δίνουν πολιτική ψευτονομιμοποίηση σε ανεύθυνους και ανισόρροπους τύπους, να διαπράξουν ακόμα και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας.

Ο Μπολσονάρο, ωστόσο, δεν είναι παρά μία μαριονέτα, ο φασισμός υπήρξε άλλωστε πάντα εργαλείο του καπιταλισμού. Οι ρίζες του προβλήματος είναι δομικές και οδηγούν κατευθείαν στο ίδιο το

οικονομικό σύστημα, γι’αυτό και, όσο κοινότοπο κι αν ακούγεται, η αντιστροφή αυτής της σαπίλας δεν περνάει μέσα από καμία ξένη κυβέρνηση, από καμία Ε.Ε. και από κανέναν διεθνή οργανισμό περιβαλλοντικής προστασίας, παρά μόνο μέσα από τις συλλογικές αντιστάσεις και τους αγώνες των τοπικών κοινωνιών.

Η Ρένα δεν φταίει – ο Καπιταλισμός φταίει!

ανακοίνωση της Αντιεξουσιαστικής Κίνησης Αθήνας για τις τελευταίες εξελίξεις στο μέτωπο της διαχείρισης των απορριμάτων

Η χωματερή της Φυλής κλείνει προεκλογικά και ανοίγει μετεκλογικά. Ναι, αλλά η Ρένα Δούρου έκανε κάτι το απρόβλεπτο. Μέρες πριν παραδώσει την εξουσία της, κάλεσε την Εκτελεστική Επιτροπή (ΕΕ) του Ειδικού Διαβαθμιδικού Συνδέσμου Νομού Αττικής (ΕΔΣΝΑ) την Πέμπτη 1 Αυγούστου και αποφάσισαν την επέκταση του ΧΥΤΑ της Φυλής αλλά και την ιδιωτικοποίησή της. Οι διαγωνισμοί κοινοποιήθηκαν και τα κερδοσκοπικά λαγωνικά είναι έτοιμα να βουτήξουν στα σκουπίδια. Με άλλα λόγια, ο Πατούλης θα βρεθεί στο προσκήνιο σε μια βελούδινη διαδοχή. Αναμένουμε την προβλέψιμη καινούργια αισθητική. Τη λυματολάσπη μέσα και επίχρυσες γιρλάντες στην είσοδο της χωματερής της Φυλής. Βέβαια προίκα της Ρένας στον Πατούλη είναι και το λατομείο του Μουσαμά και καλά για ΧΥΤ, μη και δεν χωράνε στη Φυλή μετά την επέκταση.

Κατ’ αρχάς, τις επιπτώσεις των κρατικών και εταιρικών σχεδιασμών τις υφίστανται εδώ και χρόνια οι κάτοικοι της δυτικής Αττικής, μιας περιοχής βιομηχανικά και περιβαλλοντικά κορεσμένης, που από το 1965 φιλοξενεί τη χωματερή των Λιοσίων.

Η χωματερή αυτή υποτίθεται ότι έχει αναστείλει τη λειτουργία της από το 2006 αλλά σε έλεγχο, που πραγματοποιήθηκε το 2008, διαπιστώθηκε ότι συνεχίζονταν οι αποθέσεις στερεών αποβλήτων ακόμη και σε αποκαταστημένα τμήματά της, ενώ στο χώρο υπήρχαν απορρίμματα που δεν ήταν καλυμμένα με χώμα, έντονη δυσοσμία, διάσπαρτες μικροποσότητες αποβλήτων και συνεχής ροή υγρών αποβλήτων που κατέληγαν σε παρακείμενο ρέμα.

Πέρα από τα οικιακά απόβλητα η χωματερή δέχεται και (με απόφαση του ΣτΕ) θα συνεχίσει να δέχεται μέρος της λυματολάσπης της Ψυττάλειας. Ας σημειωθεί ότι ενώ στο σχεδιασμό του έργου προβλεπόταν τέτοια εγκατάσταση στην Ψυτάλλεια, προκρίθηκε από το ΥΠΕΧΩΔΕ η μεταφορά και η εναπόθεση της λυματολάσπης στο ΧΥΤΑ Ν. Λιοσίων λόγω των εσόδων που απέφερε η μεταφορά αυτής στο δήμο, στον Ενιαίο Σύνδεσμο Δήμων και Κοινοτήτων Νομού Αττικής (ΕΣΔΚΝΑ) και στις εταιρείες μεταφοράς.

Επιπλέον στο ΧΥΤΑ υπάρχει υποδομή για την καύση μολυσματικών ιατρικών αποβλήτων. Ωστόσο παρά την υποχρέωση της ανάδοχου εταιρίας να διαχειρίζεται τις παραγόμενες τέφρες, αυτές αποθηκεύονται σε παρακείμενο χώρο στεγασμένο στον ΧΥΤΑ Δυτικής Αττικής, θέτοντας σε άμεσο κίνδυνο την υγεία των εργαζομένων στο ΧΥΤΑ και των κατοίκων των πέριξ περιοχών.

Σε παρακείμενη περιοχή, με συνοπτικές διαδικασίες λόγω υπερκορεσμού του ΧΥΤΑ Λιοσίων, κατασκευάστηκε και λειτουργεί από 2008 το ΧΥΤΑ Φυλής. Από την πρώτη όμως μέρα λειτουργίας του διαπιστώθηκε ότι το ΧΥΤΑ δεν πληρεί ούτε καν τις προϋποθέσεις της εγχώριας και της Κοινοτικής νομοθεσίας (ακάλυπτα ή μη πλήρως καλυμμένα απορρίμματα, δεν υπάρχει αντιπλημμυρική τάφρος, διαρροή υγρών αποβλήτων στο έδαφος), με αποτέλεσμα η χώρα να παραπέμπεται στο Ευρωπαϊκό δικαστήριο και να απειλείται με κλείσιμο του ΧΥΤΑ, επιβολή προστίμων καθώς και με επιστροφή των ευρωπαϊκών κονδυλίων που διατέθηκαν για την κατασκευή και ανέρχονται στο 75% του κόστους.

Εκτός όμως από τη δυτική Αττική το κόστος της ανεύθυνης αυτής

πολιτικής πληρώνουν επίσης οι κάτοικοι που αντιδρούν στη δημιουργία αντίστοιχων –πολλά υποσχόμενων και επί της ουσίας καταστροφικών– μονάδων (εγκαταστάσεις μηχανικής ανακύκλωσης, βιολογικής ξήρανσης και ΧΥΤΑ, κομποστοποίησης προδιαλεγμένου υλικού) στην περιοχή τους. Το έχουν πληρώσει με ζωές, με τραυματισμούς, ποινικές διώξεις, πρωτοφανή καταστολή και στοχοποίησή τους ως υπαιτίων της αδιέξοδης σημερινής κατάστασης.

Εντούτοις, από τη Λευκίμμη της Κέρκυρας και το Γραμματικό της Αττικής μέχρι το Ελληνικό των Ιωαννίνων οι τοπικές κοινωνίες σε όλη την Ελλάδα απειθαρχούσαν και απειθαρχούν στις κεντρικές αποφάσεις, που έχουν ως κύριο κριτήριο την κερδοσκοπία κάποιων μέσα από το πρόβλημα των σκουπιδιών, λεηλατώντας και υποβαθμίζοντας τις ζωές μας και το φυσικό περιβάλλον. Είναι αναγκαίος και ώριμος πλέον ο συντονισμός μεταξύ όλων αυτών των τοπικών κοινωνιών, που μοιράζονται τις ίδιες εμπειρίες αγώνα, ώστε να βγουν από τη θέση του θύματος των κρατικών πολιτικών και να αναδείξουν με κοινές θέσεις αγώνα τη δίκαιη και χρηστή πρόληψη και διαχείριση των απορριμμάτων ως κεντρικό πολιτικό ζήτημα. Μαζί με τους Κερατιώτες και τους λοιπούς αγωνιζόμενους κατοίκους της Λαυρεωτικής στεκόμαστε και όλοι εμείς οι κάτοικοι του λεκανοπεδίου, που δεν θεωρούμε το πρόβλημα των σκουπιδιών τοπικό και δεν δεχόμαστε να γίνονται περιοχές της Αττικής ο σκουπιδόλακος της Αθήνας και μάλιστα με αντιδραστικά κοινωνικά – ταξικά κριτήρια.

Για μία Εναλλακτική, από τα κάτω Διαχείριση των Σκουπιδιών μας

Όπως φαίνεται από τα παραπάνω, παρά την οργανωμένη προσπάθεια της πολιτείας να μας πείσει ότι το πρόβλημα έγκειται στην έλλειψη υποδομών και στην καθυστέρηση κατασκευής τους, φαίνεται ξεκάθαρα ότι ουσιαστικά το πρόβλημα είναι η διαφθορά των εμπλεκομένων φορέων κι η αδυναμία άσκησης κοινωνικού ελέγχου, καθώς εγκαταστάσεις τέτοιου μεγέθους χωροθετούνται αναγκαστικά εκτός πόλεων και μακριά από τα βλέμματα των δημοτών. Άρα μια πιο ρεαλιστική προσέγγιση καταρχάς θα πρότεινε τον καταμερισμό του φόρτου ανά περιοχή με μικρότερες,

φθηνότερες κι ευκολότερα διαχειρίσιμες εγκαταστάσεις εντός των πόλεων. Επιπλέον καθώς είναι κοινός τόπος πλέον ότι η παραγωγή σκουπιδιών δεν είναι σε καμιά περίπτωση ανέξοδη, θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην πρόληψη, την επαναχρησιμοποίηση και γενικότερα στον περιορισμό των σκουπιδιών.

Δευτερευόντως, θα πρέπει να ανακτώνται τα υλικά που μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν και δεδομένου ότι αυτό πραγματοποιείται ευκολότερα από αυτόν που τα δημιουργεί η διαλογή πρέπει να γίνεται στην πηγή. Τέλος η διαχείριση των απορριμμάτων ως κοινωνικό αγαθό δεν μπορεί να ελέγχεται από ιδιωτικά συμφέροντα καθώς και τα όποια οφέλη από τα ανακτήσιμα υλικά θα πρέπει να επιστρέφονται στην κοινωνία. Με αυτό τον τρόπο ο όγκος των απορριμμάτων που χρειάζονται να θαφτούν μειώνεται δραστικά (έως 90%).

* Διαλογή – Διαχωρισμός στην πηγή * Επαναχρησιμοποίηση * Ανακύκλωση

* Κομποστοποίηση

* Κοινωνικός, εργατικός έλεγχος στο παραγόμενο προϊόν * Κοινωνική συμμετοχή στη διανομή * Άμεση δράση με Άμεση δημοκρατία

–ΚΑΝΕΝΑ ΧΥΤΑ ΠΟΤΕ ΚΑΙ ΠΟΥΘΕΝΑ–

Αντιεξουσιαστική Κίνηση Αθήνας

Πηγή www.antiauthoritarian.gr :

Η Ρένα δεν φταίει – ο Καπιταλισμός φταίει!

Κι αυτόν τον Αύγουστο στη Μεσοχώρα για τη Διάσωση του Αχελώου 10-11/08

Μεσοχώρα – Αχελώος SOS
Πανελλαδικό δίκτυο για τη διάσωση της Μεσοχώρας και του Αχελώου

35 χρόνια:

- αγώνα για τη διάσωση της Μεσοχώρας και του Αχελώου
- ομηρίας των Μεσοχωριτών
- παλινωδίας της ΔΕΗ και των εναλλασσόμενων κυβερνήσεων για τη δικαιολόγηση ενός αδικαιολόγητου έργου.

Κάλεσμα στις καλοκαιρινές δραστηριότητες στη Μεσοχώρα:

Το φράγμα της Μεσοχώρας αποτέλεσε μέρος μιας πολιτικής απόφασης, που στην εποχή της -τη δεκαετία του 1980-, εξασφάλιζε το γόητρο της κυβέρνησης Ανδρέα Παπανδρέου, όταν ακόμη τα φαραωνικά έργα εκτόξευαν το εκλογικό χρηματιστήριο. Το φράγμα της Μεσοχώρας αποτελούσε έργο κεφαλής της πολυταγμένης εκτροπής του Αχελώου.

Ένας ανυποχώρητος αγώνας των Μεσοχωριτών ξεκίνησε τότε εμποδίζοντας, στην πράξη, την κατασκευή του έργου και κερδίζοντας, ταυτόχρονα, στο Συμβούλιο της Επικρατείας -με τη συνδρομή φορέων της Αιτωλοακαρνανίας και οικολογικών οργανώσεων- αλλεπάλληλες φορές τη δικαστική ακύρωσή του. Με σκληρή καταστολή, όμως, και νομοθετικά πραξικοπήματα μπόρεσαν ΔΕΗ και κυβερνήσεις να χτίσουν το φράγμα, χωρίς όμως να καταφέρουν να νομιμοποιήσουν την εκτροπή του Αχελώου.

Μετά τις πολλές μεταλλαγές που υπέστη στο διάστημα τεσσάρων δεκαετιών ο σκοπός των έργων στον άνω ρου του Αχελώου, σήμερα αντιμετωπίζουμε την περιβαλλοντική αδειοδότηση του φράγματος

της Μεσοχώρας ως -ανεξάρτητου από την εκτροπή- έργο καθαρά ενεργειακού σκοπού. Κανέναν, όμως, δεν μπορούν να κοροϊδέψουν. Η πρόθεση για αποπεράτωση του φράγματος της Συκιάς και η συντήρηση της σήραγγας εκτροπής του Αχελώου αποκαλύπτουν την κρυφή απόφαση για την τμηματική της ολοκλήρωση. Βάφτισαν «πράσινο» ένα τεράστιο υδοηλεκτρικό φράγμα, το οποίο γίνεται ταφόπλακα του τελευταίου άγριου κομματιού του Αχελώου, αφού από τη Μεσοχώρα και κάτω ο «θεός» ποταμός έχει εγκιβωτιστεί από αλλεπάλληλα φράγματα στα Κρεμαστά, στο Καστράκι, στο Στράτο και στον Ταυρωπό.

Οι βίαιες και εκτεταμένες ανακατατάξεις στον τομέα της ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των φαραωνικών σχεδίων για εξόρυξη υδρογονανθράκων, δείχνουν πολύ καθαρά ότι ο έλεγχος του τομέα της διαχείρισης της ενέργειας και του νερού αποτελούν βασικό πεδίο δραστηριότητας των κεφαλαιουχικών λόμπι και των υποτακτικών τους κυβερνήσεων.

Μέσα σε αυτό το περιβάλλον -και ενώ εκκρεμεί η απόφαση του ΣτΕ για την νέα προσφυγή του Συνδέσμου Κατακλυζομένων Μεσοχώρας-, ο αγώνας για να πέσει το φράγμα της ντροπής συνεχίζεται. Κι αυτό το καλοκαίρι, θα βρεθούμε ξανά στην κοίτη του ποταμού για ελεύθερο κάμπινγκ, στην πλατεία του χωριού για τη λαϊκή συνέλευση Μεσοχωριτών και αλληλέγγυων και θα διαδηλώσουμε για μια ακόμη φορά στη στέψη του φράγματος, με τα ΜΑΤ να φυλάνε τσιμέντα:

Σάββατο 10 Αυγούστου:
8 μ.μ. Συνέλευση στην πλατεία της Μεσοχώρας.

Κυριακή 11 Αυγούστου:
12 μ. Πορεία στο φράγμα της Μεσοχώρας,
9 μ.μ. Προβολή της νέας ταινίας του Δημήτρη Κουτσιαμπασάκου «Ο Ηρακλής, ο Αχελώος και η Μεσοχώρα».

Με εκατομμύρια νεκρούς Δον Κιχώτες… (Από «Τα κεραμίδια στάζουν» του Χρόνη Μίσσιου)

Χρόνης Μίσσιος, 1991, σελ. 73-76, *«Τα κεραμίδια στάζουν»*

«Τα κόμματα μας τελείωσαν, Μιχάλη. Χωρίστηκαν κι αυτά σε κεφάλι και κορμί, σε αρχηγούς και οπαδούς. Μόνο όσοι γουστάρουν να ασκούν εξουσία και να εξουσιάζονται, όσοι νοιώθουν μοναξιά και ανασφάλεια, ανήκουν πλέον στα κόμματα, από κοινωνικές εκφράσεις έγιναν κοινωνικά εκτοπλάσματα. Δεν διακονούν την κοινωνία, δεν την απελευθερώνουν, επιβλήθηκαν στην κοινωνία και την δολοφονούν.

Είναι πολύ εύκολο, ξέρεις, και αφάνταστα ανακουφιστικό, να εκχωρείσαι, να απαλλάσσεσαι από πάσαν ατομικήν ευθύνην. Κι εδώ που τα λέμε, τα αδιέξοδα όπου μας οδήγησαν -και που με κομπασμό τα ονομάζουν «πολιτισμό» – οι επιλογές του ανθρώπου, εξαντλούνται ανάμεσα στον αφηρημένο λόγο του αρχηγού, που καλύπτει όλη την τραγικότητα και την κτηνωδία της πραγματικότητας, στη λατρεία των συμβόλων, στο ανάκλιντρο του ψυχαναλυτή και στο ζουρλομανδύα…

Η απόλυτη ταύτιση της εξουσίας -σκοπών, μέσων και μεθόδων- με μοναδικό σκοπό πώς θα κατακτήσουν μεγαλύτερο κομμάτι εξουσίας και περισσότερους οπαδούς, πώς θα βάλουν τις «μάζες» να δουλέψουν καλύτερα, κατατρώγωντας τα σωθικά τους και δολοφονώντας τη μήτρα που της γέννησε, είναι η κοινή τους συνισταμένη…

Το όνειρο εκατομυρίων ανθρώπων που βίωσαν την πιο βάρβαρη εξουσία των πιο υψηλών ιδανικών: ένα μπουκάλι κόκα κόλα… Γεμίσαμε από λέξεις που δεν κοστίζουνε τίποτα πια, μαρμαρωμένες στο παρελθόν από την κακιά μάγισα της εξουσίας. Ποιος θα τις λευτερώσει; Ποιος θα τις αναστήσει; Ποιος θα τις καθαρίσει από τον τρόμο, την οδύνη και την απάτη;… Γεμίσαμε

από «επαναστάτες» – είναι της μόδας, βλέπεις, δεν κοστίζει τίποτα. Μα όταν μια ζωή η μόνη σου έγνοια είναι πώς θα λαδώνεις την προπέλα που σου βάλανε στον κώλο το σύστημα και οι αρχηγοί, είσαι ένα πια…

Ποιος θα πληρώσει την πίκρα των κομμουνιστών, που μπροστά στον τάφο, δεν έχουν ένα τοπίο να ακουμπήσουν την τρυφερότητά τους;… Μερικοί βολεύτηκαν: «Δεν φταίνε οι ιδέες, μα οι συνθήκες». Μάλιστα. Εν ονόματι του μαρξισμού και του «επιστημονικού σοσιαλισμού». Καημένε Προυντόν, καημένε Όουεν, καημένε Μπακούνιν και όλοι εσείς που δεν σας επιτρέψαμε να φέρετε στην επανάσταση το άρωμα της ευαισθησίας, της φαντασίας και του παραλόγου…

Όχι, δεν ανήκω πουθενά, ούτε ψηφίζω πια. Δεν έχω να δώσω λόγο σε κανέναν, δε θέλω να είμαι αρεστός σε κανέναν, μιας και δε θέλω να πείσω κανέναν, δε θέλω να σώσω κανέναν, δε θέλω καμία νίκη. Είμαι ευτυχής. Δεν έχω καμία πρόταση, δε φοβάμαι καμία απόρριψη, παρά μόνον εκείνη στα μάτια των γυναικών… Μπα, μη θαρρείς πως είμαι λεύτερος. Άλλωστε, ούτε ξέρω πια τι θα πεί η λέξη που στ’ όνομά της θυσιάστηκαν τα υψηλότερα συναισθήματα, αλλά που κάθε αγώνας για την κατάκτησή της παγίωνε την αναίρεσή της, εμπεδώνοντας, όλο και πιο αποτελεσματικά, όλο και πιο πλατιά, την εξουσία μέσα στην κοινωνία.

Θαρρώ πως δεν μπορούμε να μιλάμε πια για ελευθερία, αλλά για μια απελευθέρωση… Ναί… πρέπει να αποκαταστήσουμε τη ζωή μέσα μας. Χωρίς μια βαθιά επανάσταση του είναι μας, αν δεν ξεράσουμε όλη τη φιλοσοφική και ιδεολογική σαβούρα που μας τάϊσε ο «πολιτισμός», δεν πρόκειται να πετάξουμε προς πουθενά… Μην περιμένεις, σου είπα, δεν έχω καμία πρόταση, ούτε γλώσσα να σου μιλήσω. Ένα νεκροταφείο ο λόγος, οι λέξεις με προδίδουν, με παραπέμπουν ξανά στο παρελθόν, στις λογικές κατασκευές του οράματος. Αλλά εμείς ποτέ δεν υπήρξαμε «λογικοί», ποτέ δεν ήμασταν ωφελιμιστές. Γιατί, τότε, τι σκατά ζητάγαμε στα μπουντρούμια, στα βασανιστίρια και στα εκτελεστικά αποσπάσματα, χωρίς να πιστεύουμε στο ουρί του παραδείσου; Εμείς, οι υπερασπιστές της ευτυχίας και λάτρεις

της ζωής και της ελευθερίας; Γιατί δεν κάναμε και μείς τον κοριό, ώσπου να ‘ρθει η μέρα να μας θάψουνε να ησυχάσουμε;…

Όχι! Εμείς που φτάσαμε ως τα έσχατα, πρέπει να ζορίσουμε το μυαλό και το κορμί μας να φτάσει ως την ύψιστη τρέλα της απόλυτης άρνησης, και μέσα από τη φωτιά της εσωτερικής μας αντίστασης να αναστήσουμε την αισθαντικότητά μας, το νόημα και τον αισθησιασμό της ζωής μας… Μπορούμε να το κάνουμε; Να επαναπροσδιορίσουμε τις αξίες της ζωής μας; Ιδού το μέγα φιλοσοφικό ερώτημα της εποχής μας…

Χιλιάδες εξεγέρσεις, επαναστάσεις, πολέμοι, πραξικοπήματα, μεταρυθμίσεις, τεχνολογικές επαναστάσεις, και η ζωή μας κατάντησε μια τραγική περιπέτεια μέσα στην κρεατομηχανή της εξουσίας. Απολέσαμε το «υπαρξιακό μας πρόβλημα», που θα μας βοηθούσε να επαναστατήσουμε ή να τρελαθούμε. Το αίτημα της ατομικής μας ολοκλήρωσης, της εμπραγμάτωσης, της αισθησιακής και συναισθηματικής μας αρμονίας, γίνεται όλο και πιο ανέφικτο, όλο και πιο συρρικνωμένο… Δεν είναι πια δυνατόν να συνενοηθούμε με ιδεολογίες, αλλά μέσα από την ατομική συμπεριφορά και πράξη, τη συλλογική μας συν-κοινωνία, τη συνεργασία, τη συλλογική μας συν-αρμονία, την ατομική μας συν-διαφορετικότητα. Ο λόγος, εσωτερικά φαγωμένος, όπως και η ζωή μας, δεν είναι πια ικανός για συν-κοινωνία.

Οι λέξεις χωρίς μνήμη και ευθύνη, σέρνονται στην καθημερινότητα, κουρέλια χωρίς σώμα, που τα παίρνει ο άνεμος, όπως τις ξεσκισμένες αφίσες των κομμάτων και των σωματείων… Δεν μπορούμε να συνεννοηθούμε διαφορετικά, παρά μόνο μέσα από την αγάπη, την τρυφερότητα του χαδιού, το ερωτικό μας βλέμμα. Από την επαφή μας με τη γη, με τη φύση, θα ξαναγεννηθεί ο καινούριος λόγος της ατομικής ευθύνης και μνήμης.

– Άρα έχεις πρόταση…

– Όχι, μα θαρρώ πως μια μέρα θα ξανανταμώσουμε και με τον εαυτό μας, και με τον διπλανό μας, και με τον κόσμο… Σκέφτομαι πως η κινητήρια δύναμη της ζωής είναι η αναζήτηση της χαράς,

της ηδονής, της απόλαυσης. Αυτό το βλέπεις με την πρώτη ματιά γύρω στη φύση, αν τα μάτια σου είναι ακόμα κατοικημένα από τις αισθήσεις. Ζωή, ηδονή, χαρά θάνατος, είναι μια αδιατάρακτη ταυτότητα, κι αυτό είναι ένας σημαντικός λόγος αισιοδοξίας…

Το λάθος των επαναστατικών κινημάτων ήταν πως αναζήτησαν τις νέες πολιτισμικές αξίες σ' έναν πυρήνα δυστυχίας. Δεν ξέρω αν με καταλαβαίνεις, μα θέλω να πώ πως, αντί να κηρύξουμε την απόλαυση της ζωής, κηρύξαμε την ισότητα στα καταναλωτικά αγαθά. Αντί την απελευθερώση από την πολυπλόκαμη εξουσία, την ελευθερία του συνέρχεσθαι… Έτσι, από επαναστατικοί καταλύτες γίναμε απόστολοι-εξουσία του κερατά. Η αναζήτηση αυτής της «ευτυχίας» μας οδήγησε στην ίδια αντίληψη για τη ζωή, στον ίδιο τρόπο σκέψης και τρόπο ζωής, με τον καπιταλισμό, που θέλαμε να ανατρέψουμε.

Ήταν φυσικό λοιπόν, ύστερα από μια δραματική και τραγική περιπλάνηση, να ξανανταμώσουμε με τον καπιταλισμό, και μάλιστα ως υπανάπτυκτοι ή ξεπεσμένοι πρίγκηπες, αλλά με εκατομμύρια νεκρούς Δον Κιχώτες που, ποιος ξέρει, ίσως τούτη τη στιγμή τα θαμμένα κοντάρια τους πετάνε τα πρώτα βλαστάρια τους μέσα στη γη… Αλλιώς… δες τα, αν αφαιρέσεις τις λέξεις και τα συνθήματα, όλα τα άλλα είναι απελπιστικά όμοια… Μα τι περιμένεις, σαν ο Μάρξ, που ήθελε να λευτερώσει τον κόσμο, δεν μπόρεσε να λευτερώσει τον εαυτό του… Το ξέρεις δα πως ήταν «μοίχος», γαμούσε κρυφά την υπηρέτριά του, δηλαδή και αφεντικό με δούλα και υπόδουλος στην παντρειά… Μα πώς αλλιώς, αφού στην φιλοσοφική του ανάλυση «ξέχασε» το «συνουσιάζομαι άρα υπάρχω» και το αντικατέστησε με την μαλακία του Καρτέσιου: «σκέφτομαι άρα υπάρχω…». Κι αφού μόνο εμείς «σκεφτόμασταν», εμείς υπήρχαμε, κι όσο σκεφτόμασταν, τόσο χάναμε την επαφή μας με τη ζωή…»